

VÉTÓ VAGY EGYÜTTMŰKÖDÉS?

Lengyelország és Magyarország az Európai Unió következő hétéves költségvetését, illetve a Következő Generáció Covid-19 nevű, európai újjáépítési pénzalapot megvétózta. E két pénzügyi konstrukcióval egyetértenek ugyan, de nem elfogadható számukra, hogy a pénzügyi erőforrások felhasználását az EU a jogállamiság feltételrendszeréhez kötötte. Huszonöt tagország ezzel egyetértett – kettő nem.

Hol van stabilabb jogállam: Magyarországon vagy Hollandiában? Hol működik jobban a demokrácia: Magyarországon vagy Svédországon? Ki erre esküszik, ki arra, és mindenki fújja a magáét. Sokan még a jogállam pontos meghatározhatóságát is kétségbe vonják. Egy dolog biztos: nem képzelhető el hitbuzgó keresztény, aki csak akkor fogadja el a Bibliát, ha az Ószövetségből kiveszik a Tízparancsolatot!

A Skandináv országok, illetve a Benelux-államok adófizetői – mindannyian az EU nettó befizetői – megelégtették, hogy pénzüik egyik-másik kelet-európai országban nyomtalanul eltűnik, ugyanakkor a hiányosságok kiderítésére, illetve nyilvánosságra hozatalára hivatott intézményrendszer is – az igazságszolgáltatás függetlensége, illetve a sajtószabadság – akadozva működik ugyanott. Huszonöt tagországot egyetért a jogállamisági követelményekkel, Magyarország és Lengyelország viszont megalázónak és tendenciózusnak találja ezt az eljárást. Sértetlen átláthatóságot emlegetnek, bizalmat követelnek maguknak – és vétóznak. Döntésük következtében az Unió történetének egyik legkomolyabb krízishelyzete fenyeget – a világhárvány kellős közepén. Nehéz megállapítani ebben a pillanatban, mennyiben lesz igazuk, de tény, hogy nem keveset kockáztatnak és nagy történelmi felelősséget vettek magukra.

Vétójukat az elemzők sokféleképpen értékelik és magyarázzák. Van aki zsarolást, mások az EU túsul ejtését emlegetik. Huszonöt ország kettő ellenében nagyon meggyőzően hangzik, de nem jelenti azt, hogy a kisebbségben lévőknek nem lehet valamelyest igazuk. E két ország kormányai, országaik érdekében mégis jól tennék, ha ahelyett, hogy belpoliti-

kai megvilágításban magyaráznák a helyzetet, inkább igyekeznének elszigetelődésük valós okait felfedni és aktívan részt venni a közös megoldások keresésében. A két vétózó jelenlegi narratívája szerint a jogállam ideológia, melyet Brüsszel, a hajdanvolt Szovjetunióhoz hasonlóan, igyekszik a tagországokra rákényszeríteni. Ez a magyarázat nem segíti a kilábalást nehéz helyzetükből. Azt se felejtjük, mindkét állam az EU-hoz való csatlakozása idején a maga számára kívánatosnak tartotta és elfogadta a jogállamiságot. Hozzáállásuk az elmúlt években érzékelhetően megváltozott.

Sem Magyarországon, sem Lengyelországban a jogállamiságnak nincsenek évszázados hagyományai, a kommunizmusban mégis ez a két ország volt a demokráciára való törekvés bajnoka, mely társadalmi berendezkedés csakis jogállami keretekben képzelhető el. A rendszerváltáskor még nagyon kedvező megítélésük mára megfakult, és mai viselkedésük sok csalódást okoz. Érdekes megjegyezni, hogy míg a kormányok és híveik a priori elutasítják a jogállamisági kritériumok alkalmazását, friss felmérések alapján, mind Magyarországon, mind Lengyelországban a lakosság több mint hetven százaléka (!) szeretné, ha a jogállamiság kritériuma érvényesülne az Unió pénzalapok elosztásánál. E két ország lakossága pontosan felméri a helyzetet és felismeri saját érdekeit.

A jogállamiság nem ideológia. Lengyelül nem tudom, de magyarul egy szóval törvénytiszteletnek hívják! Ez a fő jellemzője. Működőképes demokráciában követhető és számunkérhető paraméterei vannak. Jogállamban a jogok és köteleességek mindenki számára érvényesek, ezzel szemben a társadalmi kontroll alól magát részben vagy egészben kivonó központosított államban gyakori a jogkorlátozás. Ahol megfelelően működik, a jogállam a társadalmi szerződés harmonikus gyakorlatba ültetését és működtetését hivatott biztosítani.

Az alapvetően egyetértésre, együttműködésre és kölcsönös bizalomra alapozott közös Európai Ház hajdani házmesterei nem voltak

kellőképpen előrelátók az Európai Házrend kidolgozásakor. Amennyiben egyetlen ország folyamatos vétózással vagy annak az állandó emlegetésével a teljes Uniót sakkan tarthatja, előbb-utóbb történelmi patthelyzet fenyegeti Európát.

A magyar és a lengyel kormányfők merészen játszanak. Azt állítják, kényszerhelyzetbe kerültek, vétózniuk kellett. Nem kérdés, az EU valóban kényszerhelyzetet teremtett, és nem biztos, hogy a legjobb pillanatban tette ezt. Az ehhez vezető okoknak mindenesetre gazdag története van, és az EU-nak joga van eljárásához – akárcsak az azt elutasítóknak a vétójukhoz. Mindenki meg van győződve igazáról, de minél tovább tart ez az áldatlan állapot, annál súlyosabb következményei lesznek Európa számára.

Vétójjal élni erős, de ideiglenes megoldás – nem lehet hosszútávú stratégia. A kategorikus nemet mondás nem föltétlenül az erő, hanem a gyengeség bizonyítéka. A vétózás nem szabad túlzásba vinni, legjobb tárgyalóasztalhoz ülni és kompromisszumra törekedni. Magyarország sorsa az Európai Unióhoz kötődik. Jogos szabadságharcot vívhattunk a múltban a lófarkas török zászló, a Habsburgok kétfejú sasa vagy a szovjetek vörös csillaga ellen. Egyiket sem mi akartuk, hanem ellenünk törtek. Az Európai Unió zászlóját viszont egyhangú meggyőződéssel és ujjongó örömmel mi tűztük ki Budavár fokára. Beláttuk, hogy az EU, hiányosságai ellenére, alternatíva nélküli történelmi szükségsze-

rúség számunkra. Kelet és Nyugat határán magunkban nem létezhetünk. Nem Kelethez, a Nyugathoz tartozunk, ezért igazodnunk kell annak értékrendjéhez. Szent István óta hisszük és tudjuk ezt, több, mint ezer éve erre vágyik nemzetünk. Magyarország ha nem együttműködő résztvevője, csak örökös vétózó tagja az európai közösségnek, a perifériára szorul. Ha nem problémamegoldó, kreatív partner, akkor csak megoldásra váró probléma lesz a többi partnerállam szemében. Mi ennél sokkal többre vagyunk képesek!

KATÓ ZOLTÁN

Szabadság – *libertas* – szabadosság – *liberalitas*

Az utóbbi években egyre inkább felerősödött azok hangja, akik különböző jelszavakat, szólamokat hangoztatva egyre-másra hajtogatják saját igazukat. Ezzel nem is lenne különösebb gond, csakhogy ösztönösen az általánosítás hibájába esnek, ami aztán kizárólagossági szintet ölthet. Tudomásul veszik ugyan, hogy jócskán akadnak másként vélekedők is, de ők nem az ő kutyájuk kölykei. És itt kezdődik az ellenségeskedésig fokozódó elkülönülés, amikor szeretik egymásba fojtani a szót. Igen, a békétlenséggel kezdődik, majd állandó társadalmi feszültséggel fokozódik, mígnem nyílt összecsapásban végződik a két dudás egy csárdában elmélete, azaz sehogyan sem férnek meg egymás mellett.

Pedig minden későbbi ellentét a legtöbb esetben ugyanazon eredőből indul ki, hasonló gyökerekből táplálkozik. Így vagyunk a szabadság fogalmával is: sokszor pusztá szóként vesszük szánkra, vagy éppen séggyel nem tulajdonítunk neki kellő komolyságot, különösképpen, amikor létezőként kezeljük, élünk vele. Szóelemzés helyett induljunk ki a szabadság óhajításából, amikor annak ellenkezője uralja a lelkeket.

Petőfi Sándor 1847-ben *szenstés*nek (Háború volt...), 1848-ban *egyetlenegy igaz istenség*nek (A szabadsághoz) nevezi. A francia forradalom ékes jelszavai megfogalmazása óta nem csekély fokozódás. Minden további bagozás nélkül be is érhetnénk ezzel, mindazonáltal hozzágondolva születésük korának politikai és társadalmi légkörét. Most is inkább azon töprenghetünk el, mivé magasztosulnak, vagy éppenséggel kopnak a nemzedékeket, az egész emberiséget mozgató jelszavak, igék, hogyan éltek, vagy éppenséggel éltek, élnek velük vissza, amikor a szabadság szabadossághoz vezet. Utóbbi feltétlen nagyon is enyhe kifejezés, hiszen a XVIII. század vége óta az emberiségnek ugyancsak meg kellett tapasztalnia, mire képesek az emberek értük cselekedni, nem is annyira saját életük feláldozásával, mint mások életének kioltásával. Még elképesztőbb a rájuk való hivatkozás, mintegy nevében megengedhetővé avatni bármily aljasságot, gaztettet. Nem kevésbé kárhóztatható a hatalomra zúllott lelkelet, amikor győztes forradalmárok ellenkezőjére ficamítva szóhasználatukat szabadságnak nevezik az általuk gyakorolt zsarnokságot. Emlegettetőül megvilán a legvégbe lendült szabadság!-gal riogató ökök.

És mégis szem előtt kell tartanunk, mit is jelentett a virtuális szabadság, amikor meg kellett küzdeni érte, amikor még cél volt. Viszont a társadalmak demokratizálódásával valósággá vált a szabadság, és innen kezdődött fokozása vagy éppenséggel csökkentése, azaz nem volt elég kivívni, meg is kell tanulni bánni vele. Mikorra telmészetessé, megszokottá vált, egyre-másra bebizonyosodott, hogy abszolút értéként a célból öncélúság lett, azaz parttalaná vált. Ezért is olyan

jó rá hivatkozni, a nevében, szellemében parttalaná szélesíteni a cselekvőkészséget. Pedig József Attila klasszikusan megfogalmazta: *Jöff el, szabadság! Te szűlj nekem rendet* (Levegőt!).

A szabadság ebben a megfogalmazásban rendteremtő tényező, hozzágondolva a francia forradalom másik jelszavát: *egyenlőség*. Magától értetődik, hogy csakis különböző dolgok lehetnek nem alá-, hanem mellérendelten egyenlők. Tudomásul kell vennünk, el kell fogadnunk, a különbözőség tényét, a másság alapelvét. Az emberi társadalmakra vonatkoztatva ez egymásmellettséget jelent, azaz mindennek és mindenkinek megvan a maga helye. A rendteremtő szabadság lényege a korlátozás, behatárolódás. Ha ezt feltételezzük, sőt elfogadjuk, akkor tudnunk kell, hogy korlátozás, határok nélkül kiszorítósdit játszunk. Ennek elkerülésére alkalmazható a társadalmi rend, ami az egymásnak feszülő erők, ellenerők egyensúlyban tartását követeli meg, legalábbis olyan mértékben, hogy senkinek se kelljen szorongania veszélyeztetett helyéért.

Tudnunk kell tehát, mit jelent a szabadság, hogy élni is tudjunk vele. Amennyiben elfogadjuk a viszonylagosság (relativitás) elvét, nem lehet kétséges, az emberi kibontakozás, akár az önmegvalósítás is, csak viszonylagosan, mértékkel lehetséges. Aki átéli ezeket a határokat, csakis a másik helyét teszi vitathatóvá.

Mindez talán szépen, elfogadhatóan hangzik, mégsem tartható kézben a felelősség, szubszidiaritás érvényesítése nélkül. Bármennyire vitatható is a görög-római mitológiában az istenek világa, annyit megőrzött róluk a történeti emlékezet, hogy ők sem fértek meg békésen egymással, viszályukat az emberek közé vitték. Talán fejcsóválást vált ki, mégsem árt a tekintélyre hivatkozni. Ha már önfegyelem, felelősség hiányában képtelenek vagyunk egymást egyenlő embertársként elfogadni, mindehhez nincs hivatkozási alapunk, akkor nagyon is helyénvaló olyan „intézménynek”, tényezőnek a közbeiktatása, ami hatalmi igény és háttér nélkül mintegy igazságot terem ugyanazon fogalmak, irányelvek érvényesítése és alkalmazása terén. Nem kell új szabályokat kitalálni, alkotni, elég, ha mindenki számára egyaránt érvényes „útmutatónak” tekintjük a Tízparancsolatot. Dosztojevskij Szerdzakovja arra következtet, ha nincs Isten, akkor mindent szabad. A bökkenő csak ott van, hogy valamikor, nem is olyan régen az uralkodók Isten kegyelmére hivatkozva gyakorolták hatalmukat. Mára ki olyan merész, hogy Istenre hivatkozzék? Az „örök igazság” nevében szab törvényt, írja elő, hogy mit szabad és mit nem szabad?

Medén ágan, mindent mértékkel.

Még sokáig törhetjük a fejünket ezen, a legfontosabb mégis: ne törjük be egymás fejét, ne vegyük el mások helyét.

PANNONICUS

Bukdácslás a Fehér Házba

Joseph R. Biden, akit mindenki „Joe”-nak szólít, 2021. január 20-án az Amerikai Egyesült Államok következő, 46. elnöke lesz. Október 23-án, a választási kampány legforróbb fázisában „magyaros” tettel ezt küldte Twitteren a világ körül: „64 years ago today, freedom-loving Hungarians revolted against communist rule. Their spirit inspired the Prague Spring, Poland's Solidarity movement, and the fall of the Berlin Wall. As president, I'll always stand in defense of democracy and freedom at home and around the world.” (<https://twitter.com/JoeBiden/status/1319732324616077315?s=03>)

Vagyis: „64 évvel a mai nap előtt szabadságszerető magyarok felkeltek a kommunista uralom ellen. Bátorságuk inspirálta a Prágai Tavaszt, a lengyel Solidarnosc-mozgalmat és a Berlini Fal lebontását. Elnökként mindig védelmezni fogom a demokráciát és a szabadságot, otthon és az egész világon.”

Joe Biden még egy második lépést is tett, amely sok magyarnak tetszett: A „félleg” magyar származású Antony Blinkent nevezte meg külügyminiszter-jelöltjének. Az 58 éves Blinken Barack Obama elnöksége alatt egy külügyekkel és nemzetbiztonsággal foglalkozó háttérember volt, az idei kampányban pedig Biden külpolitikai tanácsadójaként dolgozott. A „New York Times” szerint „a globális szövetségek” híve.

Blinken kimondottan európai kötődésű ember, édesanyja, Judith Písar magyar származású és Lengyelországból bevándorolt férjével Párizsban nevelte fel fiát. Antony édesapjának második felesége, Vera Budapesten született és 1949-ben került anyjával az USA-ba. Vera és Donald egyébként a Balatonnál töltötték nászútjukat. 1994 és 1997 között Budapesten éltek, mert Donald az Egyesült Államok nagykövete volt Magyarországon.

De Biden választása talán nem minden magyarnak fog tetszeni, hiszen Donald és Vera Blinken 2005 óta névadói a Közép-Európai Egyetem (CEU) Nyílt Társadalom Archivumának (OSA), amit nagy összegű adományokkal érdekeltek ki. Az archivum a CEU-val elmentben egyelőre nem költözött Bécsbe, az ötödik

kerületi Arany János utcában működik.

Jennifer Psaki, a jövőendő elnök egyik tanácsadója, a CNN televízióban arról beszélt, hogy a Biden-kormány „sokszínű lesz”. Szerinte a Bidenre és alelnökjelöltjére, Kamala Harrisre szavazók között „vannak progresszívek, mérsékeltek és republikánusok is, jól lehet, az amerikaiak túlnyomó többsége nem e meghatározások szerint gondol önmagára”. Hozzáfűzte: a várható kormányzat tükrözi majd Amerikát. „Vagyis ez ideológiai sokszínűséget jelent majd, és (Biden) azt szeretné, hogy többféle felfogású ember üljön az asztal körül” – mondta.

Január 20-i beiktatásukkal az elnöki páros összesen négy csúcsot állít fel: Joe Biden lesz a valaha regnáló legidősebb elnök, nyolc évvel idősebb, mint Ronald Reagan, aki 1981-ben 70 esztendő volt. A CNN televíziós csatorna ugyanakkor emlékeztetett arra, hogy Kamala Harris alelnökjelölt szintén történelmet ír majd: ő lesz az Egyesült Államok első női, dél-ázsiai és fekete bőré felmenőként rendelkező alelnöke.

Lehetetlen kiszámítani, mi várható az USA új vezetőitől. Jeszenszky Géza volt magyar külügyminiszter főleg Biden kiszámíthatóságára fektette a hangsúlyt. A „Magyar Hang” felkérésére írt cikkében utalt arra, hogy „36 éves szenátor és nyolcévi alelnöki múltjával a legtapasztaltabb amerikai politikus”, a választási kampány során „inkább csak korát és egyik fia ukrainjai tevékenységét tudták fölhozni ellene, semmint múltbeli hibákat”. Jeszenszky a két harcost egymással szembe állítja: „Trump alatt az Egyesült Államok mélyen megosztott országgá lett, esetleges győzelme hatalmas tiltakozásokhoz, erőszakhullámhoz vezetett volna, tovább gyengítve a világ katonailag és gazdaságilag ma is legerősebb hatalma nemzetközi súlyát. Ezzel szemben Biden – legtöbb elődjét követve – minden amerikai elnöke akar lenni.” Mellékesen „kompromisszumkész politikára fogja készíteni az új elnököt az is, hogy a szenátusban nem lesz többsége (de a republikánusoknak sem), a képviselőházban pedig csökkent a demokraták többsége”.

Folytatás a 2. oldalon

Határok nélkül

Közös Adventünk elé

Advent – a szó nem várakozást, hanem eljövételt jelent.

A dolgok nem jönnek el maguktól, a jó nem történik meg magától, az érték nem valósul meg magától. Azzal együtt sem, hogy „mink van, amit nem kaptunk” (vö. I Kor 4,7) és hogy minden ajándék. Mert az ajándékot ki kell bontani, használatba kell venni, meg kell tanulni bánni vele, nekünk kell működtetni, éltetni, megélni. A ruhát hordani és mosni is, az edényeket, szerszámokat, bármilyen eszközt használni és rendben tartani, óvni, a társasjátékokat megtanulni, időnként elővenni, másokat meghívni, hogy együtt játsszunk és aztán gondosan elrakni.

„Advent a várakozás megszentelése... meg kell tanulnunk várakozni az után, ami a miénk” – írta Simone Weil. És ha igaz várakozás, akkor tevékeny törekvés is. Várakozni az után, hogy visszakapjuk, ami a miénk.

Nem amit elvettek, hanem éppen, amit nem tudunk elvenni. Ami igazán a miénk. Amit csak mi tudunk, tudnánk megőrizni, ápolni, óvni-megélni, élni vele... Mert elvettétek mindenünket, és mégis összetartozunk. Összetartozásunkat nem vehetik el, azt mi veszíthetjük el. Ha nem akarunk összetartozni. Ha nem vállaljuk azt, hogy fontosabb, ami egyebekét, mint ami szétválaszt. Ha nem valljuk és éljük Csóóri Sándorral, hogy nem kell mindenben egyetérteni, de érteni kell egymást.

Ha csak hivatkozunk nagy elődeinkre, amit mondtak, és mondanak ma is, amit üzennek nekünk – hitelesen, mert ok megélték –, de nem vesszük komolyan, nem szívejlük meg, nem akarjuk erőfeszítéseink árán is megvalósítani. Széchenyi István: „Aki magyarnak teremtett az Istenen és nem fogja pártját nemzetének – nem derek ember.”

Összetartozásunk más néven az egység, ami a sok-színűségben nyilvánulhat meg, de a lényegi dolgokban azt jelenti, hogy egyik vagyunk. Nem mondhatnak le az egységre igényről, és nem is gondolhatjuk azt, hogy az uniformizálás jelentene. Hogy mindenkinek ugyanazt kéne gondolni vagy mindenkinek egyformán kellene cselekedni. De értekeinkhez ragaszkodni, egymás javát keresni a saját javunk mellett, a közjót szolgálni a magunk java előtt... Várakozni nem jelentheti télségséget, azokban a dolgokban, amelyek rajtunk múlnak, tevékenyen kell várakozni. Nem elég, hogy az idő elteljen, mert attól nem oldódnak meg a problémák, nem lesz a munka elvégezve, nem jutunk előbbre. A Karácsony előtti idő is ilyen várakozás, de nem lehet tétlen várakozás. Nem elég ki-bőjtölni Karácsonyig, hanem tevékeny szeretetben kell telnie ezeknek a napoknak.

Az advent kinek a vásárok színes forgatagát, a forralboros, rumpuncsos hangulatot jelent, kinek a Roráté miséket, a több imát, készleteit, emlékeztet a régi Karácsonyokra, az ajándék készítését, annak eltervezését, hogy hogyan lépünk meg a másikat szeretetünkkel. Hogy miként tesszük az idel karácsonyt egyedivé és szépé, minden nehézség ellenére. Emlékszem, amikor életemben először nem voltam otthon szenteste. Katonai szolgálatomat töltöttem,

18 éves voltam, őriztem a löszerraktárt, a nem létező ellenségtől. Sötét éjszaka volt, nagy hiány és szomorúság telepedett rám, hiszen a gyerekkori karácsonyok még oly közel voltak. De tudtam, hogy azok bennem élnek, a korábbi karácsonyok szeretete továbbra is érvényes, és lesz következő karácsony is. Tudtam, hogy összetartozunk. Könnyebb volt kibírni, mint előre elgondolni, hogy az idén nem lehetek majd szerettem körében, nem lesz karácsonyom. Lehet, hogy a mi idei karácsonyunk sem lesz olyan, mint megszoktuk, de ettől függetlenül, amit a karácsony jelent, a szeretetben való összetartozást senki nem veheti el tőlünk. Örömlünket senki nem vonhatja el, csak mi magunk. Amit magunk adunk oda, amiről lemondunk, amit elrontunk, elhirdünk, eljátszunk, ami után nem várjuk azokat, azt veszítjük el. Ha például csak a pénz miatt próbálunk egységesek lenni, és aztán éppen megint csak az anyagiak miatt ugrunk megis egymásnak.

Tevékenyen készülni, tenni a jó, amit lehet, azt is elfogadni, hogy mi az, amit nem tehetünk és az egyetlen lényegesre figyelni. Az összetartozásunk lehetővé teszi, hogy a valóságára, erejére, szépségére. Azokkal is összetartozunk, akik már nem élnek, az előkelő való összetartozásunkon pedig dolgozni kell, az egységre fáradozni szükséges, és újra a miénk lehet. Megújultam, erősebben, szebben és tartósabban, mint valaha. Nem álom vagy ábránd ez. Nem mondhatjuk, hogy lehetetlen és azt sem, hogy máson múlik. Amit Istenről ajándékba kaptunk: család, nemzet, kereszténység, kultúra, az a miénk. Várakozni arra, ami a miénk, azt jelenti, hogy törekszünk rá, hogy még jobban meg tudjuk élni, sajátunknak tudjuk tekinteni. Ebben segítünk egymást, és kérjük Isten segítségét. Szélid, gyengéd szeretetével Ő tegyen minket szelidé, megbocsájtóvá, nyitott szívűvé, hogy ki tudjunk engesztelődni. Hogy legyen újra össze-tartozás: egymáshoz tartozás, hogy legyünk újra a magunké, tartozunk ahhoz, ami a miénk, és így legyünk együtt erők. Adódjunk össze és akkor érezzük meg igazi erőnket. Ahogy az egyén szobán is benne van: egyén, az én csak egy. Újra Széchenyi idézzé: „Egynek minden nehéz; soknak semmi sem lehetetlen”. Az egység – olyan mértékben, ami vállalható, lehetséges, és ami szükséges – ehhez az áldozat is hozzátartozik, amit egymásért, az összetartozásunkért meg kell hoznunk.

Pál apostol olyan egyszerűen írja: „Szeresetek tetetés nélkül. Gyűlöljétek a rosszat, ragaszkodjatok a jóhoz. A buzgóságban ne lankadjatok, legyetek tüzes lelkek: az Ő új, akinek szolgáljátok” (Röm 12, 9, 11) Akor lehetnének igazán nagyok. Ajándék, megfélemlítés egymás számára. Szeretettel fakadó egységben ünnepelni, így lehet igazi az Őnnep. Nagyon várom már... És a magam részéről tenni is akarok érte, és erre hívok mindenkit. Ha elkezdjük tenni, akkor meg fog valósulni. Akor fognak olyan folyamatok elindulni, amikre talán nem is gondolunk, amelyek meghaladnák erőinket, és mégis lehetségesek. Mert Istennek semmi sem lehetetlen, és az Isten emberszerető jóságával együttműködő embernek sem.

VARGA JÁNOS, a Pázmáneum rektora

Néha a Don-Quijote-i harcnak is lehet eredménye

Mint ismeretes, Ausztriában hat elismert tősgyökeres népcsoport vallja magát az összalkosság integrált, de eddig még nem asszimilált részének, ami azt jelenti, hogy fennmaradásukat az állam anyagilag támogatja. Ezt nem teszi hangosan, mert a rendelkezésre bocsátott összeg nagyságrendje csak szegélytől való: a hat népcsoportnak most már 1995 óta 3,5 millió eurón kellett osztozniya, ebből 12% jut a magyaroknak, 32% a szlovénoknak, 31% a horvátoknak, 10%-10% a cseheknek és románoknak és 2% a szlovákoknak. De azért is nagyon ritkán és halkán szól az állam a kisebbségek anyagi támogatásáról, mert a megnevezett összeget immár 25 éve nem emelte meg, ami pénzértékben évről évre történő kurtitást jelent. Az állam igazából nem akart/akar részletlen a népcsoportokak belül történő munkával foglalkozni, így felállított hat népcsoporttanácsot, amelyek tagjait rendszerint ő nevezi ki, és ezek döntik el, illetve javasolják, hogy az egyesületek mire mennyi támogatást kapjanak, ami persze egyáltalán nem könnyű dolog: Kifele a torta évek óta ugyanakkora, de a belsejének konzisztenciája valóságban a felére csökkent. A beadott javaslatot az illetékes ügyosztály (amely a Kancellária alkotmányjogi részlegéhez tartozik) sok nélkül elfogadja és a pénzt előbb-utóbb folyósítja.

Az évek múltával nemcsak érezni, hanem már

látni is lehetett, hogy ennek a stratégiának rossz lesz a vége. Szólni kell, tiltakozni kell, de nem egyszerűen, hanem közösen, együtt. Eddig népcsoportonként mentünk koldulni, ami a divide és impera hívének nagyon is jól jött. Jó két évvel ezelőtől rendszeres megbeszélésekben egyeztünk meg, ahol kidolgoztuk és összeírtuk a követeléseinket, ezeket közös sajtókonferenciánkat tettük nyilvánossá, közösen mentünk velük az államból ki kezdve a politikai pártok magasarangú vezetőihez. Nem szolt ellenünk senki, mindenki megértő volt és hangszólította, hogy mellettünk van. De az idejéig nem volt egy se közöttük, aki az ügyünket magáévá merte volna tenni. Volt, aki úgy azt is beismerte és ki is merte mondani, hogy Ausztria számára a kisebbségek létezésé hasznát és többletkincset is jelent: kétnyelvűség, hídpépítés, határmenti/szomszédos gazdasági és kulturális kapcsolatok.

A csoda akkor történt meg, amikor a jelenlegi kormány, a Néppárt és a Zöldek koalíciója, kormányprogramjába bevette a kisebbségek támogatását. Ez már nagyon sokat jelentett, de azt is látni kellett, hogy a kormánynak öt éve van a tennivalóra, tehát nyugi... aztán meg közbőjtőit a „corona”..... úgyhogy ismét kétségeink támadtak. Október 7-én délután ledől a fal, és örömhírként terjedt, hogy a kormány megduplázza a népcsoportok eddigi anyagi támogatásának összegét.

MEGJELENT A HÁROMNYELVŰ

MEGREDELHETŐ: Zentralverband Ungarischer Vereine und Organisationen in Österreich A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/8-9/1, Tel.: 0043 1/532 60 48; zentralverband@aon.at

Bukdácslós a Fehér Házba

Folytatás a 1. oldalról

Vlagyimir Putyin orosz elnök személyesen magyarázta meg, miért nem gratulált eddig az amerikai elnökválasztás győztesének. „Nincs itt semmilyen hátsó szándék, semmi szokatlan megfontolás vagy olyasmi, ami a kapcsolatlan további romlásának alapjául szolgálhatna” – jelentette ki a Rosszija 1 tévécsatorna elhangzott nyilatkozatában. „Tisztelettel viszonyulunk mindenkihez: Trump hivatalban lévő elnökhöz és a poszt jelöltjéhez, Biden úrhoz.” Putyin megismételte, hogy Moszkva az amerikai nép bármely választottjával kész együttműködni. Arra a kérdésre, hogy Oroszország nem fél-e attól, hogy hallgatása elrontja a kétoldalú viszonyt, a Kreml-főnök így válaszolt: „Az elrontott viszonyt már nem lehet elrontani”. 2016-ban Putyin kormányza az első között gratulált Donald Trumpnak a győzelemhez.

Oroszországgal ellentétben Kína csak egy hét késséssel hivatalosan gratulált Bidennek és Harrisnek. A pekingi vezetők szívesen láthatóan elégedettek az eredménnyel, hiszen Trump elnöksége alatt végletesen kiéleződtek a két nagyhatalom közötti gazdasági konfliktusok.

Az Európai Unió eddig meglepően tartózkodó volt. Ursula von der Leyen, az EU-Bizottság elnöke reményét fejezte ki, hogy Joe Biden vezetésével az Egyesült Államok „újra kötelezettséget vállal a párizsi klímaegyezmény mellett”, miután Donald Trump tavaly novemberben bejelentette kilépési szándékát. Von der Leyen abban is bizik, hogy az új washingtoni kormányzat részt vesz a globális egészségügybiztonság fejlesztésben. Trump erre sem mutatott túl sok hajlandóságot.

Az amerikai politika Donald Trumpnak köszönhetően amúgy sem szűkölködik negatív meglepetésekben. Az elnök és a Republikánus Párt egy része továbbra is ragaszkodik hozzá, hogy a választás érvénytelen, mert a demokraták elcsalták. De miután a Georgia-i újrászámolás hitelesítette Biden győzelmét, valamint Pennsylvania és Michigan államban a bírók elutasították Trump kérésesét, az elnök több hét várakozás után végül zöld utat adott az átadás-átvételi procedúrának. Ezzel az elnökváltás körüli feladatokért felelős kormánygyűzőknek (a GSA) hivatalos irodát és szövetségi támogatást adhat Biden stábjának, valamint továbbíthatja a Trumpnak készített

Erre még nem volt példa, ki hallott már anyagi megduplázásról? Akkor is, ha a neheze még csak ezután jött: a népcsoportok közötti eddigi elosztásnak nincs semmi jogi alapja. Találós kérdés, hogy miért kapnak a magyarok sokkal kevesebbet, mint a szlovének vagy a horvátok? Az illetékes miniszter asszony október 15-én a Kancellárián – a járvány által előállt nem éppen ünnepélyes keretek között – jelentette be, hogyis néz ki a megduplázást követő új felosztás. A megfélemlítés sikerült: a magyar népcsoport a továbbiakban is ugyanabban az arányban kapja az anyagi támogatást, mint eddig. Erre már csak ünneprontóvá lehetett válni, hangos tiltakozással hangoztattuk, hogy az elosztás számunkra elfogadhatatlan, mert alaptalan, jogtalan és igazságtalan. A hirtelen beállt csendre a miniszter asszony csak a tisztviselőkarára tudott kérdőn pillantani, hiszen ők dolgozták ki, ami a mi csak elutasítatlan tudtnak reagálni. Láthattuk, hallhattuk nagyon kellemetlen volt ez neki is. A család és a diű viszont igazán akkor állt be, amikor az eddig velünk szolidáris kollégák nem álltak ki mellettünk. A helyzet mindenki számára nagyon kínosná vált. Mivel már egyszer eldöntött és hivatalosan elfogadott hatá-

Minden kedves Olvasójának és Támogatójának boldog karácsonyi ünnepeket és szerencsés új esztendőt kíván a Bécsi Napló szerkesztője!

nemzetbiztonsági jelentéseket. Ezzel befejeződött egy, az USA történelmében egyedülálló helyzet: A megválasztott elnök arra kényszerült, hogy támogatóitól Twitteren kérjen pénzt a Fehér Ház januári átvételére. Trump talán hallgatott a növekvő számú republikánusokra, akik a visszavonulást javasolták neki. Ben Sasse nebraskai szenátor és Mitt Romney, Utah állam szenátora közösen kelték ki egy sajtótájékoztató után, amelyen Rudy Giuliani, Trump jogászcsapatának tagja Michigan államban történt „tömeges választási csalásról” beszélt. „Dühöngő sajtókonferenciák rombolják a közbizalmat. Rudynak és barátainak nyilvánvalóan nem szabadna nyomást gyakorolniuk a választókra azért, hogy ne fogadják el az eredmények igazolását. A törvények és nem a tweetek országa vagyunk” – fogalmazott Sasse. Romney szerint a Trump-kampány tagjainak a választási tisztségviselőkre gyakorolt nyomásgyakorlása felér egy kisértettel, amely „meg akarja fordítani a népakarot”. Romney hangsúlyozta: „Nehéz elképzelni rosszabb, kevésbé demokratikus lépéseket egy hivatalban lévő amerikai elnök részéről.”

Visszont Trump az átadás-átvételt megkezdése ellenére nem adta fel vádjait, szerinte a két dolognak semmi köze egymáshoz. De közben belegabalyodott a saját Twitter-fogalmazásaiba. Egyrészt arról, hogy a demokraták is elismerték, „a 2020-as választás volt a legbiztonságosabb választás valaha”. És mégsem fogadtá el, mikor a választások biztonságáért felelős amerikai kormányzati szerv, a Cyber- és Infrastruktúrabiztonság Ügynökség (Cisa) leszögezte: nemhogy nem voltak tömeges csalások, de ez volt „az ország történetének leghibiztonságosabb választása”. Mit tett Trump? Kirúgta Christopher Krebsét, a kiberbiztonsági hivatal igazgatóját.

December 14-e után talán még lesz el nem döntött per. De legalább a végeredmény hivatalos lesz. Ugyanis azon a napon összeül az elektori testület, amely megválasztja az elnököt. A választási eredmények alapján 306 elektor elkötelezett Biden mellett, harminchattal több, mint az elnöké választáshoz szükséges 270.

Ennyi bukducslós után a világ kíváncsian várhatja Joe Biden első lépéseit a washingtoni Fehér Házban. Ezeket január 20-i hivatalos beiktatása után teheti meg – ha Donald Trump addigra elköltözött onnan...

MARTOS PÉTER

rozatot nem lehet ad hoc megváltoztatni, csak halkan arra kérhetek, hogy most várjuk meg a jövő évet, és aztán....

Tehát a következő hónapokban fog kiderülni, meddig tart a szolidaritás, hogy taksálja az állam a magyar kisebbséget. Ez nagyon kemény feladatra váró diű.

Reméljük a legjobbakat, hogy nem kell bíróság elé vinni az ügyet, de tény az is, hogy mind a szlovének mind a horvátok szerepet vállallnak a politikában, parlamenti és tartományi szinten is vannak képviselőik. Ettől mi, magyarok valahogy elálltunk, talán nem is voltunk elég élelmese, hogy belefolyjunk itt-ott a politikába, és ott álljunk ki a népcsoportunk ügye mellett. De ebből tanulni is lehet, csupán motíválni kellene az új – itt született – generációt arra, hogy vállalja fel a gyökereit, álljon ki magyarsága mellett, adjon hangot az itt élő magyarok érdekeinek. Azt a még nehezebb feladatot, hogyan fogjuk most a megemelt támogatást az éit igénylő kb. 40 ausztriai magyar szervezet között elosztani, inkább nem részletezem. Most örülünk legalább egy picit és aztán reménykedjünk a mindenki számára kielégítő megoldásban.

H.J.

BÁNTJÁK-E A MAGYART?

„Baljós bölcsek jóslották pusztulását, Napnyugati Birodalom, Európa,” írta 1939 kora őszén Márai Sándor az újabb világháború kitérőre. Kisebb szellemek jóslóják ezt újból napjainkban, remélem a valóság ismét rácafol nem is jó-indulat szülte ijesztgetésükre. A Nyugat valóban fenyegető, de nem elkerülhetetlen hanyatlásának megátolása minden európainak elemi érdeke. Közép-Európa segíthet szembe szállni az évezredes erkölcsi normák fölírásával, a jobb- és baloldali radikalizmussal, de csak Nyugat- és Észak-Európával összhangban. Az Európai Unió nem rosszakarónk, ha bíral, nem ártani, hanem használni akar. Jóság a kérdés: érdemes-e figyelni a mai magyar kormány politikáját bíraló külföldi hangokra, pláne megszólalni azokat, vagy ne törődjünk velük, amíg a karaván jó úton halad, addig a kutya hand ugasson.

Széchenyi István írta az Őnisermet c. munkájában 1857-ben: „A sok tényező közül, melyek segítenek abban, hogy fajunk megmentessék a teljes megsemmisüléstől, kétségtelenül legfontosabb az a vélemény, melyet rólnak külföldön táplálnak”. Ezt az idézetet választottam történeti munkásságom fő műve, „Az elvesztett presztizs” című, idén a Fekete Sas kiadónál 3., jelentősen bővített kiadásban megjelenő könyvem motívójának. Nem gondolom, hogy elegendő a tekintélyekre hivatkozni egy tétel igazolására, de úgy látom, hogy a Trianoni Békeszerződés igazságtalanságai nem csupán az elvesztett háborúból fakadtak, könyvem pedig alátámasztja, hogy határaink rendkívül részrehajló meghúzásában komoly szerepe volt a magyar 1848/49-re visszamenő és nagyjából 1905-ig fennálló nyugat- és észak-európai tekintélye, jó híre oktan és elkerülhető elvesztésének.

Ha olvassuk, hogy a Közép-Európában Scotus Viator írni néven ismertté vált R.W. Seton-Watson brit publicista, később tekintélyes történész, vagy H. Wickham Steed, a londoni Times 1902 és 1913 közötti bécsi tudósítója, 1918-22-ben ami valág főszerkesztője, 1905 és 1919 között miket írt a magyar belpolitikáról, akkor első reakciónk a harag és a fölháborodás lesz a a hangnem, az erős bírálatok túlzásai, pontatlanságai miatt. De aki jól ismeri az 1918 előtti 15 év magyar történelmét, az kénytelen elismerni azt, amit a konzervatív Szekfű Gyula írt le az 1940. március 10-i Magyar Nemzelemben: Seton-Watson volt „az első igaz lakutató Magyarországon a nemzetiségi vidékeken”, és amire a magyar-brit és magyar-amerikai kapcsolatok kiváló kutatója, Gál István ugyanennek a lapnak az 1939. november 26-i számában figyelmeztetett: „a magyar önvizsgálat nagy klasz-

zikusai szinte szóról szóra azonos hangnemből nyilatkoztak a magyar sorskérdésekről, mint az angol publicisztika radikális elméi. A különös csak az, hogy a magyar visszhang elsősorban az uralkodó rétegeknek kedvező, bírálatmentes angol magyarszakértők íránt viseltetett megértéssel. A belső magyar fejlődés szempontjából pedig csak haszonnal járt volna a szlávbarát, magyarbíráló, szociális, baloldali angol történészek, jogászok és publicisták műveit behatóbban megvizsgálni és a tanulságokat levonni.”

Természetesen érthető és indokolt a sértések visszautasítása: „Ne bántsd a magyart!” Zrínyi Miklós 1660-ban a török szultánnak és a Habsburg uralkodónak üzenté ezt. Kodály Zoltán Zrínyi időző zenéje pedig 1954-ben – mindenki érezte – a szovjet imperializmusnak és magyar szekertőlónak szolt. En nem hiszem, hogy az Európai Unió, annak parlamentje és tisztségviselői bántani akarnak azt a magyarságot, amelyet 1956-ban az egész művelt világ csodált és 1989/90-ben ünnepelet.

A politikai természetű bírálatokban szinte mindig van túlzás, félremagyarázás, és ez a magyar politikáról az elmúlt tíz évben elhangzottakról is érvényes. Mi ezzel kapcsolatban a teendő, mi a helyes válasz a külföldi bírálatra? A megértődés sosem jó politika, a harag pedig mindig rossz tanácsadó. Történeti és politikai tapasztalatokra épülő meggyőződéseim szerint érdemes megfogadni Illyés Gyula 1943-ban a nemzeti őnisermetről folytatott vitában elhangzott tanácsait: az erős nemzet képes „szembenézni a kedvezőtlen véleményvel, vagyis nyugodt felfrasszággal megvizsgálni: nem az igazat mondják-e? Nem kitűnő leckealkalmak-e elsősorban hibáink levélsére? Csak ezután – az esetleges hibák elismerése és lelkizése után – foghatunk abba, amit ma legelőbben az első tennivalónak mondanánk: az ellenséges propagandát ellenpropagandával legyőzni.”

Nem puhaság, nem meghátrálás, nem defetizmus az itt ajánlott magatartás. Szerintem az a legfontosabb, hogy legyen jó minden törvényünk, szülessék vitában, meghallgatva mind a belülről, mind a kívülről jövő – jó szándékú – kritikák. Legyen jó a politika, ne egy személyt vagy egy pártot szolgáljon, még csak ne is a választót, hanem a népet, valóban „az embereket”. Mérjen egyenlő mércével, építkezzen hosszú távra. Legyen jó fizikai és mentális állapotban az ország, minél több kérdésben legyen egyetértés, ahogy 1848-at idézve a jelenlegi Alaptörvény is kívánja. Külpolitikánk szerezen minél több barátot. Örüljünk, hogy vannak szövetségeseink. Hamis és értelmetlen a póz, hogy „egyedül vagyunk”.

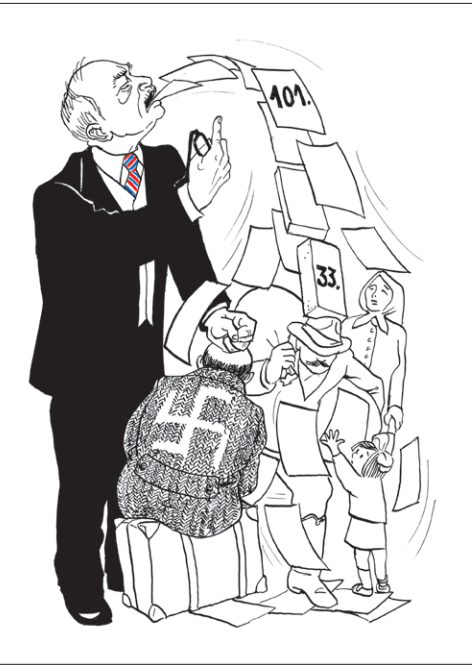
ÉRTÉKEK ELVESZTÉSE

vattá vált a hatásvadászat, melyben a médiának gíriási szerepe van. A különböző TV műsorokban, internetes felületeken, valóság show-ban berobbannak az olyan „celebek”, „influencerek” és ki tudja még milyen „ek”, kiknek sok esetben jó, ha van nyolcosztályos elemi végzettségük. Milyen értéket közvetítenek ok a fiatalabb generációnak? Azt, hogy nem kell tanulnod, úgyeskedni, és olyan lehetsz, mint én. Sok pénzűd lesz, magas szinten élvezheted az életet és nem kell dolgoznod. A tanulás, az olvasás nagyot veszített a korábbi nimbuszából. A vizualitás előretörésével a gyerekek mindent képernyőn akarnak látni, akár TV-ben, akár a számítógép, laptop, okostelefon képernyőjén – azokra a konzervekre kíváncsiak, melyet mások készítenek számunkra. Az olvasás hanyatlásával csökken a gyerekek képzelőereje és a trendek sem biztosak. Távoldunk a Gutenberg-galaxistól, egy virtuális galaxis felé tartunk, melynek sok esetben az árnyoldalai vetülnek ránk. Sajnos a mai pedagógia nincs felkészülve ezekre a kihívásokra, hiszen ma is a lexikális tudásra kíváncsi, a gyermek személyiségének a fejlesztése háttérbe szorult. De mit várhatunk a pedagógiától, akkor, amikor a mai 45 perces órákat meg Comenius határozta meg az ezerhatásának évek közepén?

A pénz, mint érték. Nagyon veszélyes terület, rengeteg zavart okoz az emberek gondolkodásában, viselkedésében akkor is, ha sok van belőle, de akkor is, ha nincs. Mióta a foniciának felfedezték a pénzt (i.e. 1400 körül), ez a zavar folyamatosan jelen van az emberek motívációk rendszerében, a különböző kultúrákban, de kultúrák között is polgárháborúkat, háborúkat kirobbantva. A háborúk háttérben, sok esetben a pénz értékének az olajban, aranyban,

Gyakran hallom: „Hol van az a nagybetűs Nyugat, ahova fel akarunk zárkózni?” A mai Nyugat aggasztó, abnormális jelenségeit, az iszlám fundamentalizmust megfertőzötték merényleteit, az ellenőrizetlen bevándorlást, a „politikai korrektségnek” nevezett diktatórikus szellemi divatokat minden jóval csak elteltheti. A szexuális orientáció különféle változataival még meg lehet barátkozni, de a nemek mesterséges megváltoztatását a legtöbb emberrel együtt rendkívül káros divatnak tartom. (A hermafroditaság más, egy örök-lött genetikai rendellenesség.) A Nyugat valóban fenyegető, de nem elkerülhetetlen hanyatlásának megátolása szerintem minden európainak elemi érdeke, sőt az egész világ számára kívánatos. Közép-Európa segíthet szembe szállni az évezredes erkölcsi normák fölírásával, a jobb- és baloldali radikalizmussal. Nem szembe menve Nyugat- és Észak-Európával, hanem a józan észre építve, meggyőző szövetségeseinket. Az Európai Néppárt és a hagyományos értelemben konzervatív, liberális és szociális gondolkodású összefogva megvalósíthatják az európai nemzetek egységes értekeit és közös érdekeit alapuló demokratikus és jólétben élő Uniót. Aki pedig a NATO-n és az Európai Uniót kívül keresi hazánk jobb jövőjét, az nem ismeri sem a történelmet, sem a mai erőviszonyokat, és nem látja a kultúránkat és értékrendünket fenyegető veszélyeket.

A külföldi kritika csak a kommunista rendszerben minősült a belügyekbe történő beavatkozásnak. Az Európai Unióba belépéssel elfogadtuk annak alapelveit, a Lisszaboni Szerződés bennünk is kötelező, ha a bírálat az alapelvek be nem tartására hivatkozik, arról higgadt hangon lehet és kell vitatkozni. Az egészséges, nem traumatizált társadalom, mint a legtöbb nyugati, a korrekt hangú bírálatot sosem fogadják haraggal, és a hamisnak ítélt véleményeket sem reagálnak túlzott indulattal, pánikszerűen, inkább eredetét, valóságstartalmát kutatója. A fölháborodás, a harag, a teljes visszautasítás, az ellenvadászkodás a nemzeti tudat zavarának, gyakran a nem tiszta lelkiismeretnek a jele. A veszélyeztetettség érzetét hangos magabiztossággal és mások lenézésével kompenzáló nemzetűd a belső bírálatot hazaárulásnak, a külföldit pedig ellenséges cselekménynek fogja föl, kimerítve ezzel a politikai hisztéria Bibó István által érzékletesen leírt fogalmát. A jogos bírálat nem káros, nem sérti a szuverenitást, elfogadása nem jelenti „megfélemlisést”.” A nemzeti érdekért az EU minden tagállama kiáll, a jó politika pedig megtalálja az összhangot a szebb nemzeti és a tágabb összeurópai érdek mellett.

Könnyen belátható, hogy egy jó hírű országba több turista és több befektetés érkezik. Van azonban egy ritkán említett ok, amiért ugyancsak fontos a külföldi rokonszenve: az akarunk ellenére kisebbségi helyzetben élő magyarok ügye. Védelmük, támogatásuk között, de a külföld részéről ebben ritkán találkoznak elegendő megértéssel. Ez két világháború öröksége, és csatlódás, hogy a rendszerváltozás nem hozott olyan radikális javulást számunkra, mint aminek egy demokráciában természetesen kellene lennie. A jelenlegi határainkon kívül rekesztett nemzetársainkat elsősorban erős, virágzó, nemzetközi tekintélyű élőző Magyarorszá tudja segíteni, de egyedül még az sem megy sokra. Mennyivel könnyebben támogat a külföldi közvélemény egy olyan országot, amelynek jó a híre, amely jó szövetséges, amellyel szemben semmiféle kétezen nem merül föl! Külföldi nyomás nélkül lehetetlen képzeltető el, hogy szomszédjaink megengyhülnek és nemzetállami fikciójukat földvá teljesítik magyar lakosságuk igényeket az önkormányzatiságára, és a magyarok által (is) lakott területeken bevezetik a kétnyelvűséget. De baráti országok támogatását maga mögött tudva, és rámutatva, hogy a kisebbségekkel szembeni türelmetlenség világszerte még mennyi feszültséghez és konfliktushoz vezetett, Magyarország elérheti a külnöi magyarok gyors igényeinek a nemzetközi fölkarolását. A milliók által aláírt két európai kezdeményezés ezt jól előképzítheti. Ebben a kampányban is jellemezze hangmennyit az általam mindig vallott régi tanács: „suaviter in modo, fortiter in re” – legyen visszafogott a nyelvezet, de határozott a fellépés!

JESZENSZKY GEZA

sen megtérül, főleg, ha nem a saját áramunkat fogyasztjuk, hanem valamelyik politikai párt irodájában működtetjük.

Hit és vallás kérdése. A második világháború után térségünket a kommunista diktatúra uralta. Mindent megtettek azért, hogy a korábban jól működő történelmi vallásokat ellehetetlenítsék. Tiltották a templomba járást, megbélyegezték azokat, akik ragaszkodtak, katolikus, evangélikus, református, zsidó stb. vallásukhoz, ígygezték tönkre tenni a keresztény kultúrát. Mindent megtettek azért, hogy a kereszténységben való hitet megintgassák az emberek gondolkodásában, elvegyék tőlük a hitet, ugyanakkor semmilyen kapacitást nem adtak helyette. Szerencsére most, harminc év után, térségünkben a történelmi egyházak kezdik visszacserezni elvesztett értékeiket, növekedni látszik a kereszténységben való hit. Igaz, a kommunista rendszerben szocializálódott baloldaliak és azok gyermekei, akik többnyire ateisták, mindent megtesznek azért, hogy minél nagyobb legyen a zavar a hit, és a vallás területén, az emberek gondolkodásában.

Nyugat-Európában ma a helyzet, ott az iszlám gyökeret vert, és napi szinten találkoznak a szélsőséges iszlamisták által elkövetett terrorcselekményekkel. Az iszlám Európába történő beáramoltatása mögött olyan politikusok húzódnak meg, kiknek a személyiségére fentebb utaltam, akár a hatalom, akár a pénz kapcsán. Nagyon helyesen cselekszik a V4-ek, amikor nem engednek az illegális migrációt, inkább a szegregációt választva, ígyekszik megvédeni a saját értékeit. Idegen kultúrák nélkül is van mit tenni a saját értékeink megvédésére, újrarendelésre, hiszen a belső ellenfeleket is meg kellene győzni, akik a történelem sodrában itt maradtak.

DR. BORDÁS SÁNDOR, főiskolai tanár

NEMZETKÖZI SAJTÓSZEMLE

Összeállította: FETES KATA

Nyugdíjkorhatár szabályozás

A napokban eldőntött „méltányos elosztás” azt jelenti, hogy azok a dolgozók, akiknek nincs felsőfokú képzettségük, de sok munkakörben rendszerfenntartóként egyszerű munkát végeznek, most 62 évesen nyugdíjba mehetnek. Ők az úgynevezett *Hackler*-ek. A 45 ledolgozott munkáévvel és az évek után befizetett társadalombiztosítási járulékkal ugyan rendelkezniük kell, de ennek ellenére bizonyos százalékokat levonnak a nyugdíjukból.

65 éves korig kell levonás nélkül dolgozni, ez néha 50 éves munkaviszonyt és járulékfizetést jelent. A „hackler” nyugdíjak költsége évente körülbelül 35–40 millió eurót tesznek ki. Ez egy nagy összeg. Viszont, ha figyelembe vesszük, hogy 3 milliárd eurót fordít a kormány a szolgáltató és kereskedő vállalatok támogatására azért, hogy a vállalkozások a lehető legkevesebb veszteséget érje a koronavírus miatti elrendelt „lock down” idején, akkor a 45 éves ledolgozott, túlnyomórészt kétkézi munkás is megérdemelne annyi támogatást.

Az úgynevezett Hackler-szabályozás eltörlése minden bizonnyal nem okozott gondot a kormánynak, mert a döntéshozók közül nem sokan fogják 45 évig fizetni a társadalombiztosítási járulékokat.

Mivel táplálkozott a neandervölgyi ember?

Laura Weyrich, az ausztrál Adelaide-i Egyetem kutatója és munkatársai erre a kérdésre kerestek választ. Őt neandervölgyi egyed fogairól némi fogkövet lekaparva, azt DNS vizsgálatnak vetették alá. A fogkö megőrzi a száiban élő mikroorganizmusok, a légutakban és az emésztőcsatornában lévő kórokozók nyomait, így, az elfogyasztott élelem maradványait is.

A kutatócsoport a belgiumi Spy-barlangban, a spanyolországi El Sidronban és az olaszországi Breuil-barlangban talált ősemberi maradványokból vette a mintákat. A Spy-barlangban 42 ezer évvel ezelőtt élő neandervölgyi ember fogkövében a gyapjas orrszaru és muflon, valamint ehető tintagombák DNS-ét találták. Az Iberiai-félszigeten ezzel szemben húsban szegény táplálékuk volt. Az innen származó fogak arról árulkoznak, hogy a neandervölgyiek moszatot, fenyőmagvakat és gombákat fogyasztottak. A spanyol neandervölgyiek tehát az erdőkben gyűjtögető, vegetáriánusként éltek. Az El Sidron lakói nemcsak a szegényes táplálkozástól, hanem egészségi problémáktól is szenvedtek: betegség okozó gombákat is találtak náluk, a szakértők feltételezése szerint penészes növényeket fogyaszthattak. Az olaszországi barlangból származó fog már nem tartalmazott elemenzhető örökítőanyagot.

Az egyik egyedet emellett a nyomok szerint krónikus gyomor- és bélgyulladás, valamint fogtályog kínoztá. Ezeket feltehetőleg fájdalomcsillapítói és antibiotikummal próbált küzdelni, mert fogkövében nyárfa és penicillingomba DNS-ét fedezték fel. A penicillingombok természetes antibiotikumok, melyek segíthetnek a bélrendszert krónikus gyulladását enyhíteni. A nyárfa hatátságában, leveleiben és kérgében szalicilsav van, ez a mai aszpirintabletták hatóanyaga. A spanyol területen élő neandervölgyi valószínűleg ezeket rágta, hogy csillapítsa fogfájását.

A kutatók eredményeikről beszámolvá hangsúlyozták, hogy arra sajnos nem tudtak fényt deríteni, hogyan szerezték tudomást a neandervölgyiek a növények hatásáról, de azt biztonságosan állíthatjuk, hogy gyógyításra használtak növényeket.

howstuffworks

Nemzetközi Kutatóállomás a Karib-tenger alatt

Fabien Cousteau oceanográfus, öltetgazda a világ-hírű Francia tengerkutató, Jacques Cousteau unokája, Yves Béhar tervezővel együtt építi meg – a Karib-tenger felszín alatt 18 méterrel – a Curacao sziget közelébe tervezett Proteus névre keresztelt vizalatti kutatóállomást.

A projekt megálmodói szerint a Proteus, az ISS, a Nemzetközi Űrállomás vizalatti megfelelőjeként fog működni. A Proteus együtműködési platformként szolgál majd a világ különböző tájairól származó kutatók, vállalatok és kormányvnyökségek számára.

A 372 négyzetméteres laboratórium lehetőséget ad az óceán tanulmányozására, a klímaváltozás hatásainak vizsgálatától kezdve az eddig ismeretlen tengeri teremtmények felfedezésén át a gyógyszerkutatás új útjainak is.

A terror a 21. század kockázata?

2020. november 2-án terrortámadás történt Bécsben. Négy ember életét veszítette, 23 pedig megsebesült, közülük néhányan súlyosan. Helyi idő szerint este 8 óra körül dördültek el az első lövések Bécs belvárosában. A Schwedenplatz-on majd a Seintettengasse-ban, ahol az úgynevezett Bermuda-háromszög, a kerület egyik kedvelt szórakozóhelye található. A rendőrség lelőtte a merénylet, a 20 éves Kujtim Fejzulai-t, aki feltehetően egyedül volt. Ő Ausztriában etnikai csoportjából származnak. A fiatal terrorista az „Iszlám Állam” (IS) terror szervezet szimpatizánsa volt, ezért tették a terror szervezet később magáénak vallotta.

Európában szaporodnak a terror cselekmények. A jelek arra utalnak, hogy egy európai ország sem marad ettől védett.

Ezeket az eseményeket, soha nem szabad elfogadnunk „új normalitás”-ként.

Az, hogy az Iszlám állammal szimpatizálók a Notre-Dame-ban az imádkozókat, vagy látogatókat lemészárolják, vagy egy párizsi tanárt lefejeznek, mert a szólásszabadságra oktatva Mohammed karikatúrát idéz, vagy Bécsben, Gräcban, bármely osztrák, vagy európai városban gyilkoljanak, vérfürdőt rendezzenek, ne váljon természetessé.

Európai Uniósi politikusok ezekre az eseményekre közöségi oldalakon csak annyit írnak: „Veletek örüink párizsiak, nizzaiak vagy bécsiek”. Az Európa Parlament közelmúltban leköszönt elnöke Martin Schulz, egyik televíziós nyilatkozatában teljes nyugalommal, szemrebbenés nélkül kijelentette: „A terror a 21.századi élet egyik rizikója.”

Nem! Az iszlám terror ne váljon az európai élet mindennapjainak cselekményévé. Ez a politikai elit feltelessége! Tenni kell a terror támadások megelőzéséért, nem hosszú tárgyalás sorozatokon keresztül arról medíál-

FETES

Bécs: új, szociál-liberális városvezetés

A 2020. október 11-i városi és egyben tartományi választások ugyan várható eredményekkel végződtek, azonban annál nagyobb találgatások előzték meg az új tartományi kormányzóság létrejöttét. Mégsem árt felidézni az előállt változásokat, amelyek legnagyobb nyertese plusz 11,19%-kal a türkiz vagy Néppárt lett, míg a földcsuszamlással felérő vereség mínusz 23,68%-kal a Szabadságpartot sújtotta. A regnáló Szociáldemokrata Pártnak sikerült plusz 2,03%-kal megütni a negyven százalékon felüli színtet, ami annál is jelentősebb eredmény, mivel az országos párt változatlanul küszködik az évek óta húzódo belső válsággal.

Michael Häupl markáns alakját nem volt egyszerű meghaladni, már csak azért sem, mivel 2018 májusa óta utódja a pártban belül sem örvendett különösebb népszerűségnek. Vagyis nem működtek a korábbi értelemben vett mechanizmusok, úgy, hogy Michael Ludwignak ugyancsak meg kellett küzdenie, hogy megvetthesse lábát a főváros, 1920 óta önálló tartományi élén. És Michael Ludwignak sikerült bizonyítania, leginkább azzal, hogy szinte láthatatlanná tette a pártideológiát, és következetesen, mint a polgárok érdekeinek képviselője lépett fel és érvelt. Igaz, melléje szegődött a szerencse is: a Szabadságpartban kitört botrányok annyira meggyengítették a párt sorait, hogy – bár Ludwig elődjéhez hasonlóan nem kívánt szövetségre lépni a Dominik Nepp vezette bécsi párttal –, az óriási veszteség csakis a Szociáldemokrata párt súlyát növelte. Nem hagyható figyelmen kívül a Nép- vagy Türkipzárát, amelyben Sebastian Kurz kancellár befolyása Bécsben is jelentősen érezhető hatását. 20,43%-kal szinte visszavádkoztak a régi vörös-fekete idők. Ludwig azonban a legkisebb kihívás útját választotta.

Kedélyesen kijelentette a választások után, hogy valamennyi párttal tárgyalásba bocsátkozik, de nem szellőztette meg idejekorán igazi szándékát. Ennek volt betudható a Zöldek túlzóan bizonyult bizakodása a másszínű türkizekhez hasonlóan. Pedig aki jobban odafigyelt, a teltpéldű Ludwig semmitmondó arc kifejezése mögött ugyancsak csomósodott az elégedetlenség partnerével szemben.

Igy aztán bekövetkezett a nem, vagy nem egészen várt meglepetés: Ludwig a NEOS párttal lépett szövetségre. 1,31% plusszal ez az ol-

ni, hogyan békítsük meg Európával egyik, vagy másik mohamedán vezetőt. Ha az amerikaiaknak ez a koncepciójuk, ak legyen. Az európai legyen más. Határozott fellépések kellenek, és nem utólag. A jogállamoknak eszközökben van szükségük, olyan közös megállapodásokra, melyek képesek a terrort csírájában elfojtani.

Az osztrák rendőrség nyilvántartásában több tucat Iszlám Állammal szimpatizáló van. Ők hasonlóak az alvó bombákhoz. Bármikor robbanhatnak, gyilkolhatnak – állítják róluk a rendfenntartó erők vezetői.

Nincsenek megfelelő törvényeink arra, hogy ilyen személyeket ártalmatlanná tegyünk?

Sajnos az osztrák kormány csak most készíti egy erre vonatkozó terror-ellenes törvény-csomagot.

A csomag, a radikális iszlámra vonatkozó tiltó törvény, szerinte azokkal részekkel. Szabályozza a mecsetek fenntartását és az ott folyó oktató munkát, a dzsihádtól visszatérők bűntetését, az országhatárokon folytatott ellenőrzéseket, az állampolgárság odaítélését és visszavonásának lehetőségét épp úgy, mint az Ausztriából életre szóló kitiltást.

Az eseményeket figyelve felmerülnek Golda Meir, Izrael állam egyik alapítójának és miniszterelnökjének szavai: „Megértem, hogy a radikális iszlámisták ki akarják minket irtani, de valóban azt várják el tőlünk, hogy együttműködjünk velük!”

De, ne merüljünk bele a Közel-keleti vitába, maradjunk csak Európában:

„Az iszlámisták meg akarják akadályozni, hogy vitakozzunk az iszlámról. Nem hagyhatjuk, hogy haragjukkal zsaroljanak minket” – írta nemrég megjelent könyvében Hamed Abdel-Samad, egyiptomi származású Németországban élő író.

Európa elrablása – demográfia és jövőkép

Időnként átfogó és hosszú távú elemzések jelennek meg a világ demográfiájának alakulásáról. Ezek sokszor egymással ellentmondanak, viszont mind egyikben van néhány közös vonás. Érdemes értékelni.

Azaf meg már mindenki egyetért, hogy a világ népessége nem növekszik megállíthatatlanul. Nincsenek ok a klausztrofóbiára, a növekedés hamarosan megáll. Hans Rosling nemrég elhunyt svéd statisztikus, nagyon szemléletes és izgalmas előadásokba mutat meg ennek módját és lehetőségét. Szabadon hozzáférhetőek, érdemes megnézni ezeket az Interneten. Legutóbb a neves szaklapban, a Lancetben jelent meg a világ minden országára kiterjedő részletes kutatás eredménye. A Washington Egyetem (Seattle, USA) kutatóinak legutóbb következtése beilelik a már ismert általános helyzetbe, jöllehet ők 2 milliárd emberrel kevesebbet jósolnak 2100-ra, mint az ENSZ becsléseiben szerepel. Szerintük 97 milliárddal, 2064-ben tetőzik a világnépesség, és a század végére már „csak” 8,8 milliárdan maradunk. Emlékeztetőül: ma 7,8 milliárd embert hordoz hátán a Föld. Az sem hír, hogy Európa és Japán lakossága öregszik és fogy, míg Afrika lakossága századunk végére megnégyesződik.

Amin nekem megakadt a szemem, hogy Kína a mai 1,4 milliárd lakosának közel felét elveszti és 2100-ban mindösszesen 732 millióan fogják lakni az országot. Ha az előrejelzés igaz, ez felvet néhány fontos kérdést. Nyíre megfoghatókotat lakossággal teljesen nyilvánvaló, hogy Kína gyökeres átalakulások elé néz. A már egy ideje világbirodalmi hajlamokat mutató ország beleütközik egy törvényszerű törté-

Valahányszor keressük a célt és irányt, a realitás és a virtualitás között vergődünk. A szórványmagyarságra gondolva az évek folyamán egyre mélyebben tudatosult bennem ez a megoldhatatlannak látszó kérdés, pedig nem térhetünk ki előle: a realitás a tények, a valóság világa, meg elképzeléseink, vágyaink elvontan, többnyire érzelmi síkon jelenülnek meg. Néha olyannyira, hogy egyenesen összetévesztjük a valóságot a vágyak világával. Csilapíthatatlan hiányérzet, valami, talán az elveszett Paradicsom után, amit a mi esetünkben magyarságnak nevezünk. A legnagyobb nehézséget az okozza, hogy nincs, nem lehet egybeesés a földrajzi értelemben vett hon, haza és a vágyak világában létező szellemi-nyelvi hovatartozás között. Ezt valamennyiben megtagaszatunk, s ezért tudjuk is. Mindez belső nyugtalansággal, nem ritkán lehangoltságjal jár, éppen ezért mi sem természetesebb számunkra, mint a tátozón úr csökkentése. Ez az erőbevetés nem egyszer túlságosan igénybe veszi, lekötí gondolkodásunkat, miközben háttérbe szorultn elhanyagoljuk, sőt, ignoráljuk azt a mindennapi természetes környezetet, amiben élünk. Mi sem következetesebb tehát, mint hogy mágnés erőterben kell eldöntönnünk, tulajdonképpen hova tartozunk, mit is akarunk.

Jó tudni, hogy az utóbbi években egyre több nyugat-európai ország magyar ernyzervezete csatlakozott hozzánk, ami feltétlen bizonyos jel az alapítóknak köszönhetően – így látszik – mégiscsak volt értelme merészségüknek. Kisfaludy Károly Mohács: verseből ötlík fel bennem: el magyará, álli Buda meg! Szép és dicseretes dolog, vállalkozás. Mohácsból kiindulva gondoljunk a végváriakra, akiket szinte háttartalan lelkesedéssel énekeltek meg első, magyarul verselő költőnk, Balassa Bálint:

Oh végebbeknek,
Ifjú vitézeknek
Dicséretes serege!
Kiknek e világon
Szeretszeréntl tagyon
Mindeneknél jó neve!
Balassa Bálintnál időzve olvashatjuk, miért is dicsérete méltó végebbi vitézekként tevékenykedni: Az jó hírtől, névtről,
Ok szép tisztességért
Sak mindent hátrahagynak;
Emberségről példát,
Vitézségről formát
Mindeneknek ők adnak.

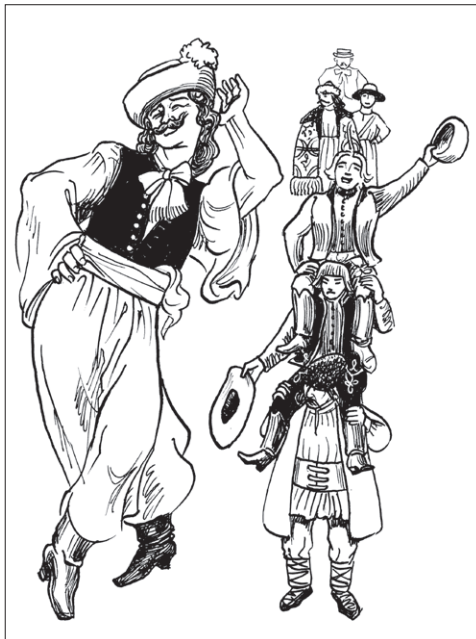
Mi más ez az emberségre folytatott vitézkedés, ha nem „tanuló iskola”? Vajon kijárunk-e minden osztályt, rendelkezünk-e valamennyi fortélyal, felkészültséggel ahhoz, hogy eredményesen végezzünk munkánkat, lássuk el feladatunkat? Mert nagy-nagy felreértés, melléfogás lenne, ha úgy vélekednénk, a szándék már cselekedet, s a megvalósatlan cselekedet eredmény.

Az ösztönző készítését ugyanis megszülte azokat a lépéseket, amiknek segítségével szinte légúresből ingoványokon át végül is szilárd talajon vehettük meg lábunkat. Gondolok itt azon előtöklét szándékunkra, hogy kivívjuk a mindenkori magyar zser főlé tehető.

Sokkal nehezebb lesz viszont a fejlett államok el-idősödött, de hosszú életet élő népessége egészségének, jólétének gépekkel való fenntartása. Az apólo személyzet robotokkal való helyettesítése, néhány éven belül, megoldható, de itt még erős erkölcsi beídegződések szabnak a fejlődésnek (?) határt. Nem sokáig, kétségtelenül, hiszen az erkölcs az emberi történelem folyamán, ha valamelyes fáziseltolódással is, de mindig követte a társadalom anyagi lehetőségeit. Az eutanázia, a társadalmi altruizmus és felelősségvállalás gyakori formája lesz. A hosszú, gyógyíthatatlan betegségek kezelése helyett – a társadalom erőforrásait kimérendő – az életből való önkéntes és elegend kilepésnek lesz majd nagy becsülete.

Ami igaz a fejlett társadalmakra, az nem lesz igaz Afrikára. A négy milliárdra felduzzadt fekete kontinens nem stratégiailag megtervezett hódításba kezd, hanem a természet törvényeire mentén spontán kitágul. Történelmi paradoxonok elnézünk: a fejlett Európa, ha gépekkel sikeresen kompenzálja is lecsökkent lakosságát, ezért bevándorlásra már nem lesz szüksége, térbeli, fizikai kiürülésének pusztá tényleg elég lesz arra, hogy Afrika ellenállhatatlan erővel betóduljon. Ez a fizikai egyensúly nem jelenetén semmiképpen Afrika felemelkedését, de Európa halálát ígéri. Európa gazdaságának, a víz és élelemforrások meglétének pusztá ténye magnektikus erővel vonzza majd a mindezt nélkülöző afrikai tömegeket. A folyamát már megkezdődött, az EU Törkörszágal való opportunista együttműködése révén valamelyest lecsökkent, de Umberto Eco már a 80-as években megírta valahol: bármit is tegyünk, a bevándorlás megállíthatatlan.

KATO ZOITÁN

Erre Európa magatartás- és erkölcsbeli megváltozása a megoldás.

Első fontos lépés, az európai társadalomnak föl kell ismerniük, hogy túléléskü került veszélybe és elsősorban saját megmaradásukért felelősek. Erőforrásaitak elsősorban az innovációra – ezáltal a munkaerőpiac minél nagyobb bevándorlással szembeni függetlenségére – illetve az európai népesség növelésére kellene fordítania. Európa végre meg kell értenie, hogy mihamarabb értelmes és fontos döntéseket kell hoznia, elkerülvén ezáltal a valós problémák talaján gyarapodó, pánikeltő társadalmi politikák haszonélvezőinek a tényerését.

eredmények. Amennyiben a NYEOMSZSZ országos tagszervezeteit vesszük alapul, ezen is lemérhető valamelyest szövetségünk súlya és hatósugara. Ezen sürgősen el kellene gondolkodnunk. En ügy következtetnék, hogy a NYEOMSZSZ ugyan magvetést jelent, fiatal vetés, lényegében mégis inkább folyamat, aminek a beérésig még sok fejlődési szakaszon kell átmennie.

Van tehát feladat, rengeteg az elvégzésre váró munka. Befejezésül a következők felvetése soritokozom. A NYEOMSZSZ sikerüljéle fejezze ki elismerését a magyar kormány eredményes kisebbségpolitikájáért. Neki köszönhetően sikeresen szerepelnek a magyar pártok a szomszédos államokban megtartott választásokon. A közgyűlés kiemelten értékelni és köszönettel illeti a nyugati magyar szöványok felkarolását és támogatását.

Ezzel összefüggésben örülnék, ha kimondaná a

A NYEOMSZSZ közgyűlésének ZÁRÓNYILATKOZATA

A Nyugat-Európai Országos Magyar Szervezetek Szövetsége (NYEOMSZSZ) 2020. november 14-én tartotta tisztújító közgyűlését. A 2020. május 8-10. között Svájcban meghirdetett közgyűlést a járvány miatt le kellett mondani. Az elnökség határozata szerint a közgyűlés online tartotta meg 17 tagsorság küldötteleit, továbbá meghívott magyarországi vendégeket: Potápi Árpád János államtitkár és Pirtinyé Szabó Judit főosztályvezető a Miniszterelnökség Nemzetpolitikai államtitkárság részéről, Benczédi Eszter igazgatóhelyettes és Németh Edit igazgató a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-től, Gál Kinga EU-parlamenti képviselő, Pappné Farkas Klára főosztályvezető és Lépháth Áron az Országgyűlés Hivatala képviseletében.

Potápi Árpád János államtitkár köszöntötte az újonnan megválasztott tisztségviselőket és sikeres munkát kívánt nekik. Beszelt továbbá a nemzeti összetartozás évéről, illetve a járványhelyzet kapcsán arról, hogy a nehézségek ellenére pozitív hozadéka is volt az online térbe költözésnek, nevezetesen az, hogy nagyon sok fiatalal sikerült kapcsolatot teremteni.

Ebben az évben a NYEOMSZSZ változások előtt állt, hiszen sor került egyrészt a háromvenkénti tisztújító közgyűlésre, másrészt dr. Deák Ernő NYEOMSZSZ elnök leköszönésére.

Ugyanakkor a koronavírus miatt új kihívások elé kerültek a tagszorgások egyesületei. A beszámoló alapján jellemző minden tagszervezetre, hogy egészen a járvány kitöréséig minden a tervek szerint alakult. A járvány miatt bevezetett korlátozások következtében mindenütt felborult a tervezett programok kivitelezése, de azért több országban szabadtéren sikerült néhány rendezvényt megtartani.

Ebben a periódusban sokat segített áthidaló megoldásként a KCSF szándékjával segítségével is szervezett online foglalkozások, programok megvalósítása. Minden elkövetnek, hogy ezt a rendkívüli helyzetet sikerüljön átvészelni és a járvány elmúltával ugyanolyan módon lehessen folytatni a tagszervezetek működését, ahogyan korábban is tettek.

A NYEOMSZSZ közgyűlése elismerését fejezi ki a magyar kormány eredményes nemzetpolitikájával kapcsolatban. Kiemeli és köszönettel illeti a nyugati magyar szöványok felkarolását és támogatását. Továbbra is támogatja a „Kufstein” Tanácskozásnak továbbvételét az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége által. Ugyancsak értékeli, támogatja a Bécsi Napló működését.

Az I. világháborút lezáró kényszer-békerend századi, valamint a II. világháború befejezésének hetvenötödik évfordulójára a NYEOMSZSZ memorandumot dolgozott ki négy nyelven, amelyeket megküldött az Európai Parlament képviselőinek és az EU-tagszorgások kormányainak. Taggyűléseiteinkben megemlékeztünk a trianoni békediktátumáról, nemzetünk újkori történelmének legnagyobb tragédiájáról.

A „Kohézis” politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” című polgári kezdeményezést tagszervezeteink minden országban támogatnak. A közgyűlés a következő három évre megválasztotta az új tisztségviselőket: az elnök Bihari Szabolcs (Svédország), az elnökhelyettesek dr. Klement Kornél (Németország) és Szennyesy László (Svájc) lettek, valamint a további 10 elnökségi tagot, és a bizottsági tagokat választott meg online térben.

Szűrés és védekezés – szlovák módra

Amikor a világba, majd Szlovákiába is beütött a COVID-19 járvány, Szlovákiában az előző kormány a végnapjait élte, a járvánnyal kapcsolatos első intézkedéseket még Peter Pellegrini kormányfő és Denisza Saková belügyminiszter hozta meg. A további szabályozásokat, nem könnyű feladatként már az újonnan megválasztott Igor Matovič és kormánya folytatta. Nem volt számukra egyszerű dolog, hogy kormányzásuk legelején rögtön ilyen, eddig nem ismert helyzettel álltak szemben. A világban tapasztalt szomorú események, a nagymértékű elhalálozások azonban meggyőzték az embereket, hogy szükség van a fokozott higiéniai előírások betartására, az iskolák, üzletek, éttermek, sportlétesítmények, templomok bezárására, a maszkviselésre, a távolságtartásra. Ezeknek köszönhetően a járvány első hullámában nem volt számottevően magas a fertőzöttség és az elhalálozás. Tény azonban, hogy az emberek, mégha berzenkedtek is, de Szlovákiában nagyon fegyelmeztettek voltak.

A járvány első hullámának gazdasági következményeit a vendéglátóipar, az idegenforgalom, a turistikázópontok érezték meg leginkább, a határok lezárása miatt nem jöttek a külföldről és a hazaiak is bezárkoztak, nem voltak iskolai kirándulások, természeti iskolák. Egyes vendéglátóipari egységek azonban felfalták magukat, ablakon keresztül árúsították ételeiket illetve házhoz szállítást váltaltak, amelyet sokan kihasználtak, hiszen otthon dolgoztak és a gyerekek sem jártak iskolába, nem éltéktek az iskolai konyhákban.

Nyáron enyhültek a gondok, újraindult az élet, a belföldi turizmus kissé fellendült, de messze nem hozta a megszokott hasznót. Októberre azonban a helyzet erősen romlott, megugrott a vírussal fertőzöttek száma és a halálozási ráta is felélév élte. Ezért a kormány és a járványügyi szakemberek úgy döntöttek, hogy ismét szigorítanak. Igor Matovič kormányfő és Richard Sulík gazdasági miniszter a szigorítások tekintetében állandóan harcban állnak, míg a kormányfő az emberek egészségét hangsúlyozza, addig a gazdasági tárcavezető a gazdaság szinten tartását. Mindkettőnek igaza van, de a túlzott szigorítások, a veszélyhelyzet kihirdetése, az iskola-bezárások, az istentiszteleteken való részvétel korlátozása sok ember kedélyét felborzolta. Október egyik hétvégéjén szélsebesek egy csoportja odáig merészkedett, hogy megrohamozta a kormányhivatalt, felszedeve az utcaköveket azokkal dobálózott, sokakat megsebesítve. A rendőrség vízágyúkkal és könnygázzal oszlatta szét a tömeget, a randalírozók pedig nem kerülhetik el büntetésüket.

BNÉNYÁK MÁRIA

A ma csodálatosabb, mint a tegnap

You Tube-interjú Ceylan Tinával

Jó, hogy van YouTube csatornád, így sokan követnek, és én is így találtalak meg. A családod életét, hétköznapijait mutatod be. Pontosan milyen speci család is vagytok ti?

– Az én csatornámról arról szól, hogy tavaly áprilisban a két kisfiamat gyermekkori autizmussal diagnosztizáltak. Amikor megállapították ezt a diagnózist, az annyiból állt, hogy megkaptuk a papírunkat és utunkra bocsátottak minket, tehát csináljatok amit akartok. Úgyhogy nekem kellett mindent kikutatnom. Hasonló helyzetben lévő szülőkkel felvettem a kapcsolatot. Azt gondoltam, hogy ebben a situációban lévő családoknál nagy a tanácsatlanság. Senki nem tudja pontosan, hogy merre kell tovább menni, vagyis mi a legjobb fejlesztési lehetőség.

Arra gondoltam, hogy ezt összefoglalom a családok számára, mint egyfajta segítséget. Ezen a csatornán bemutatok különböző terápiás lehetőségeket, illetve azt is, hogy milyen kiegészítő alternatív megoldásokat használunk még a fiúk megsegítésére. Vannak olyan jellegű videók, ahol az érzelkekről beszélnek, mint anyuka, akinek kellett ilyen speciális helyzetben lévő gyereke van, mit igényel és min meg keresztül. Van olyan videó is, amiről azt gondoltam, hogy nem fogom megmutatni, mert tényleg a legeslegmélyebb időszakaimról beszélnek benne. Elmondom benne, mennyire bánt az, hogy az én gyermekeim mások, mint a többi. Úgy gondolom, ez nem a gyengeség jele, habár a közösségi médiában folyamatosan azt mutatjuk, mennyire tökéletesek vagyunk, mennyire szép, mennyire csodálatos családunk van, nekünk vannak a legzebb gyerekeink, a legtekintélyesebb párkapcsolatunk és

A fertőzöttek száma főleg az északi járásokban emelkedett rohamosan, erre próbateszteket indítottak négy járásban, ahol több száz fertőzöttet sikerült kiszűrni. A tesztesnek éppen az volt a célja, hogy akiket kiszűrtek, azok súlyosságuktól függően kórházba vagy karanténba kerültek. A következő héten aztán elvégezték az egész országra kiterjedő antigénteszteket, amelyet sokan kritizáltak, végül kisebb-nagyobb döccenőkkel, több helyen néhány órá s várakozás után, de megvalósult a szűrés, amelyen összesen 3 millió 625 332 ember vett részt, közülük 1,06 százalék lett pozitív. A legkevesebb fertőzöttet Pozsonyban találtak, a legtöbbet a déli, magyarlakta járások közül a Dunaszerdahelyi járásban. A kormányfő köszönetet mondott az osztrák és a magyar egészségügyi dolgozóknak, orvosoknak, nővéreknek az önkéntes segítségért. A szűrésben a tíz éven aluli gyerekeknek, a 65 éven felülieknek és a daganatos betegekben szenvedőknek nem kellett részt venni. A szűrés ugyan önkéntes volt, nem volt kötelező, de aki elmulasztotta, annak azt napra karanténba kellett vonulnia. A tesztesről mindenki elismervényt kapott az eredménnyel, amelyet magánál kellett tartani, ugyanis a rendőrség és a katonaság ellenőrzéseket tartott és aki igazolás nélkül, illetve pozitív certifikáttal kint tartózkodott, 1659 eurós büntetésre számíthatott.

Arról nincsenek hírek, hány embert büntettek meg, voltak olyan hangok is, hogy a rendőrség csupán figyelmeztetésben részesítette a renitenseket. A szűrés azonban Szlovákiában tovább folytatódik, a környező országokhoz viszonyítva nem túl magas az elhalálozások száma, de persze minden emberéletért kár. A tesztelő helyek az egész ország területén működnek, az északi járásokban most is jóval több az eset, az ottani kórházak kapacitása sem bírja már, így a déli járásokba szállítják a betegeket. A kormányfő bejelentette, hogy mivel az első szűrésen kevesen vettek részt, újabb, az egész országra kiterjedő tesztelés vár a lakosságra. Igor Matovič ezen intézkedésének helyességét azzal is bizonygatta, hogy Szlovákia mintájára Ausztria ugyancsak ilyen szűrést tervez. S mivel Szlovákiába Ausztriából is érkezett segítség az első tesztelés idején, most viszonyozza a segítséget. Az oktatási miniszter pedig elismerte, hogy a járvány legnagyobb vesztesége a diákok, ezért fontolgatja, hogy hamarosan megnyitná az iskolákat. Igor Matovič viszont beígérte, ha a következő szűrés kedvező eredményeket hoz, karácsonyra akár már együtt ünnepelhetnek a családok. Legyen igaza!

Lerántjuk az egészségügyről a lepedőt (8.)

Koronavírus – jelene és jövője

A pandémia már bizonyítottan több mint 60 millió embert támadott meg a földön. A halálos áldozatok aránya nem magas, de a szenvedés, a fájdalom, a fulladásos halálfelelem érzését kiváltó megbetegedés, amit a súlyos fertőzés okoz, nem felejtődik el egyhamar.

Milyen tünetekkel jár a vírus?

A teljesség igénye nélkül: tüdő-, felső légúti-, szív-, agyhártya-, idegrendszer-, bőr-, izom-, ízület-, vese-, máj-gyulladás jelentkezik, valamint depresszió, fulladás és halálfelelem érzését mondták el a túlélők.

A krónikus megbetegedésben szenvedők, a gyenge immunrendszerrel élők, az idősebb emberek nagyobb veszélynek vannak kitéve, mint az egészséges fiatalabb korosztály. Ez nem jelenti azt, hogy gyerekek, fiatalok nem halhatnak bele a vírus megbetegedésbe. A lélegeztető gépre szoruló súlyos betegek közel 40%-a meghal.

A tünetek súlyossága sok mindentől függ: az egyéni immunrendszerrel, a genetikai állománytól, a vércsoporttól, a komorbiditástól (túlúlsz, krónikus szív-, tüdő-, máj-, vese-, ízületi-, cukor-betegségektől stb.).

Milyen a világ egészségügyi rendszere, melyik földrész, mely országok reagáltak jól a pandémias kihívásra?

Dicsekvésre egyetlen ország egészségügyének sincs oka.

A legtöbb országban probléma az egészségügyi személyzet, a kárpénzt orvosok, ápolók, segéderők hiánya és felkészültségi állapota.

Anehéz és tartós igénybevétel alatt sokezer orvos, nővér betegedett meg és hunyt el az elmúlt tíz hónapban, mióta a vírus megtámadta világunkat.

Az egészségügyi dolgozók társadalmi megbecsültsége, alulfizettsége és kiesése miatt a még munkába állóknak napról-napra nagyobb a terhelése. Sok felvétel intézetet, kórházat állítottak át koronaellátásra, de a felszerelés, a drága és bonyolult műszerek, altató-, lélegeztető-, újraélesztő-, leszívógépek, infúziós szivattyúk, EKG, EEG, és a képalpátok berendezések, UH, RTG, MR, CT stb. sokkal több orvost és szakdolgozót igényel, mint amennyien rendelkezésre állnak.

Mi ez a különleges kórokozó?

A koronavírus nem ismeretlen, hiszen már Kanadában az 1970-es években kutatták. Felszínén tüskefejek állnak ki, melyek a sejtekbe behatolva támadják meg a gazdaszervezetet. Nem csak emberben, hanem kutyában, macskában is kimutatták. Feltételezés szerint Kínában a bőregerekről került át egy mutáns fajtája az emberekbe.

A jelenlegi gyógyszeres kezelések is nagyon függene a betegnek súlyosságú állapotától, az orvosok felkészültségétől, tapasztalatától és a kórházak felszereltségétől. Egyeséges kezelési elvek még mindig nem alakultak ki.

A gyógyulatlánál, a lefutott vírusfertőzés után kialakult immunitás esetében sem tartós a védetség, mivel három hónap elteltével eltűnik a vérből az antitest és újra fogékonyá válhat az ember a fertőzésre. Ismert tény, hogy más terápiát igényel a citokin-vihar okozta fulladásos tüdőbeteg és mást az enyhe lefolyású otthonában kezelt fejfájós, náthás, köhögős páciens.

Tehát a kezelések elsősorban tünetiek, mivel spe-

ciális antivirális terápiás lehetőségünk még nincs. A már ismert antivirális gyógyszerekről ellentmondásos vélemények jelennek meg. Több gyakorló orvos sikeresen alkalmaz létező és engedélyezett antivirális szereket, melyek nem specifikusan a Covid ellen készültek. A WHO szakemberei ezeket a szereket hatástalannak minősítették. Sokan hiszik és kutatják a BCG oltásban részesültek keresztimmunitását is. Több kutatásportól véleménye szerint nincs pozitív kimeneteli hatása a vírusfertőzésre.

Egyszóval, még nincs meg a hatásos és sikeres kezelés a Covid fertőzésekre. Optimistán szemlélve, jövő év elejére várható a hatásos terápia megjelenése, a kezelési konszenzus.

Jelenleg az egész világ fokozott érdeklődéssel várja, hogy a megelőzésben döntő szerepet játszó vakcina mikor kerül forgalomba?

Óriási a verseny. A WHO 180 vakcina kutatási projektet tart számon. Ezek négy nagy csoportba oszthatók:

1. Tradicionális, régi bevált módszerrel előállított vakcinák; a) élő, gyengített vírus, b) megölt, inaktív vírus.

2. Rekombinációs technológiával készített vakcina, protein alapú támadják a tüskefehérjét.

3. Vektor-replikációra képes vírus fehérgyűrű kódoló gén, pl. ebolánál alkalmazott technológia.

4. A modern, új, nukleinsavas mRNS vakcina, amely, ha bejut a vírus génomállományába, akkor azt átírja, így gátolja meg a szaporodását.

Az elvek és a kutatási irányok ismeretek, de a két fő döntő kérdés megoldását a megjelent vakcinák még nem tudják garantálni.

A legfontosabb a **biztonság**. Állítólag, a gyártók szerint a beoltottak esetében mellékhatások nem léptek fel. Azonban az idő még kevés ahhoz, hogy tapasztalatunk lenne a korai, de még kevésbé a későbbi mellékhatásokról.

A másik fontos kérdés az oltások esetében a **hatékonyság**.

A jelenleg ismert, piacra váró oltóanyagok közül a legmagasabb hatékonysággal a Moderna gyár készítménye rendelkezik, 94,5%-kal. A tárolás, szállítás -20°C-on is megvalósítható.

A versenytárs, a világ egyik legnagyobb gyógyszer-gyártója a Pfizer 90%-os hatékonyságú és -70-80°C-on tárolható vakcinát fejlesztett ki.

Az Astra/Seneca 70%-os Oxford-i fejlesztésű vakcinájáról is tudunk.

Az orosz, kínai hagyományok alapú vakcinákról az európaiaknak még kevés az információja.

Mire számíthatunk a vírus elleni harcban?

1. Az elmúlt 1000 év alatt fellépő pandémák átlagos lefutási ideje a statisztika alapján két év volt. Tehát, ha szerencsénk van, a vakcinák bevalának, és/vagy a hatékony terápia megjelenik, akkor jövő év karácsonyára Covid-mentes lesz a világ.

2. Másik esély, a vírusnak több esze van, mint az emberiségnek, ezért nem célja megölni a gazdaszervezetet és abba az irányba mutalódik, hogy együtt-élhessen vele.

Addig is, amíg a „csata” eldőlt, hordjuk a maszkot, ügyeljünk a távolságtartásra, ne menjünk tömegbe, mert tünetmentes embertársaink is fertőzhetnek.

PROF. DR. BIRTALAN IVÁN PH.D.

– Voltak egyaránt nehézségek, de kaptunk segítséget is. A TSMT tornára a 19. kerületbe jártosan van kiút, mert ez nem gyógyíthatatlan betegség, hanem állapot, fejlődési rendellenesség. Mégis úgy gondolom, valamilyen csoda folytán, az én két kisfiam is önálló, teljes életet élhet. Azt még nem tudom, hogyan. Szükséges a sok terápia. Ezeknek a gyermekeknek a gyógykezelése úgy lehet a legsikeresebb, ha a test, szellem, lélek egyését nézzük. Nemcsak fizikai szinten szeretnénk őket gondozni különböző terápiákkal, hanem megvizsgáljuk, milyen blokkok okozhatják ezt az állapotot, de ugyanúgy megvizsgáljuk az anyukánál és ugyanúgy az apukánál is. Hiszen ezek transzgenerációs minták, amik egy családon belül öröklődnek, akár többszáz éven keresztül is. Így két év kutakodás után most már azt gondolom, hogy ezeknél a gyerekeknek lecsapódhatnak ezek a családok belüli problémái. Mert ők öröklék ezeket a transzgenerációs mintákat. Reménykedem abban, ha dolgozunk a lelkeiken is, akkor ez is sok mindenben segíthet. Tehát az autizmus komplex probléma, és ezen keresztül kell megközelíteni mindenféle oldalról. Nem elég csak fizikai szinten, ugyanúgy nem elég csak lelki szinten. Az egészet egyben kell javítani.

– *Örömmel hallom, hogy erős csapat vagytok, így lehet eredményeket elérni. Szerencsére egyre több eszköz, lehetőség áll rendelkezésre az állapot jobbitásához.*

– Igen, ezért is hoztam létre a csatornámat, hiszen sok szülőhöz nem jut el az információ az újfajta kezelési lehetőségekről. Megpróbálom minél több mindent bemutatni azok közül a terápiák közül, amiket kipróbáltunk. Nagyon jó azt olvasni, hogy a csatorna miatt próbálták ki egy új terápiás módot, hiszen lehet, az a terápia fogja a kissegyemet nagy fejlődési szintbeli ugráshoz hozzásegíteni. Ez nagy boldogság számomra.

– *Bízom benne, hogy lesznek még videók és fogunk rólatok hallani.*

Készítette: MERÉG ÁTILLA

Sikeres szereplés a 2020-as ukrainai helyhatósági választásokon

Ukrajnában a nehéz járványhelyzet ellenére is lezajlottak az október 25-re kiírt helyhatósági választások. Követlenül a választások előtt új választási rendszert vezettek be, így a hivatalos eredményeket csak november 6-án lehet közzé az ukrán Központi Választási Bizottság (CVK). A hosszas eredményhirdetés, valamint a Kijev és Budapest között a választások kapcsán ismételtlen kizelődött diplomáciai helyzet ellenére – mely azóta már valamelyest rendeződött – ez a politikai megmérettetés nagyon jól végződött a kárpátaljai magyar kisebbség és képvisellete számára.

Október utolsó vasárnapján nyolcadik alkalommal tartottak helyhatósági választásokat Ukrajnában. Mint arról az ukrán CVK hivatalos adatai is beszámoltak, a megszállt területek kivételével országosan az újonnan kialakított adminisztratív struktúra különböző szintjein összesen 1577 helyi tanácsban 43 122 képviselői és 1421 polgármesteri mandátumért indulhattak a jelöltek. A választást megelőzően viszont jelentős változások történtek a megyék struktúráját illetően. Kárpátalja példáján látszik, hogy a korábbi 13 járást 6 járássá vonták össze.

„A Beregszászi járáshoz került a Nagyszőlősi és az Ilosvai járás egy része, így a korábbi 34 fős tanács idén 42 képviselőre bővült, ugyanígy a kibővített Munkácsi, Técsői, Ungvári és Husztói Járási Tanácsok létszáma is 42 fős lett, míg a Rahói Járási Tanács 38 képviselő-tetűlettel választott” – összegezte a változásokat a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ) hivatalos oldala. Ezáltal a nagyobb adminisztratív egységek valóban nagyobb létszámú képviselőtestületek megalakulását eredményezték, viszont nem volt egyértelmű, hogy a változások milyen hatással lesznek a helyi magyar kisebbség politikai képviseletének alakulására.

Ebben a nagy horderejű politikai megmérettetésben a helyi magyarság képviselete – elsősorban a KMKSZ – nagyon jól eredményt ért el. Mint arról a szövetség hivatalos oldalán is beszámol, „a „KMKSZ” – Ukrainai Magyar Párt [UMP] ösz-

seszen 571 képviselőjelöltet indított a különböző szintű tanácsokba”. A párt hivatalos oldalának értékelése szerint „a magyarlakta régióban elsőprór győzelmet aratott a „KMKSZ” – UMP. A 64 fős megyei testületbe 54 jelöltet indított, s 39 049 szavazattal a negyedik helyen végzett. A hivatalos végeredmény alapján nyolc politikai erőnek sikerült bekerülnie a Kárpátaljai Megyei Tanácsba, köztük a magyaroknak. A „KMKSZ” – UMP a leaddott érvényes szavazatok 11,61%-át szerezte meg, ami nyolc képviselői helyet, azaz 12,5%-ot jelent a testületben ugyanúgy, mint 2015-ben.”

Járási szinten rendkívül változatosan alakult a magyar képviselet. A Beregszászi Járási Tanácsban a KMKSZ a szavazatok 35,71%-át gyűjtötte be, ezzel 15 képviselői mandátumot szerzett. Az Ungvári Járási Tanácsban a „KMKSZ” – UMP által indított 41 jelölt közül 6 személy szerzett képviselői mandátumot, a szavazatok 14,29%-ával. Ezzel szemben a Munkácsi Járási Tanácsban és a szőrványvidéki Husztói, Técsői és Rahói Járási Tanácsokban nem sikerült elérni az 5%-os küszöböt, így ezekben az adminisztratív egységekbe járási szinten egy magyar képviselő sem jutott be.

A magyarok lakta területek városi tanácsaiban viszont jó aránnyal sikerült képviseletet szerezni. Így például Beregszászon 34-ből 13, Munkácsan 38-ból 3, Csapán 26-ból 6, Nagyszőlősen 34-ből 3, Técsőn 26-ból 2 képviseleti helyet szerzett meg a „KMKSZ” – UMP. Az Ungvári Városi Tanácsba viszont ezúttal néhány szavazat híján nem sikerült bekerülni a „KMKSZ” – UMP képviselőinek.

Jól szerepelt a „KMKSZ” – UMP a tömbmagyar vidéken kialakított többi kistérségben is. Kiemelkedő eredményeket sikerült elérni például a 24 fős Újlaki Nagyközségi Tanácsban (12 képviselő), valamint a 26 fős Péterfalvai (17 képviselő) és 22 fős Szürtei Községi Tanácsokban (12 képviselő). Ami pedig a megválasztott polgármestereket illeti, ezek közül 1 fő a „KMKSZ” – UMP színeiben (Tiszapéterfalvai kistérség), további 7 polgármestert jelölt meg a „KMKSZ” – UMP támogatottjaként lett a kistérség vezetője.

Az országos válságfőzr egyelőre nem hozott újabb intézkedéseket, sőt a minap közölték, hogy az egyre súlyosbodó járványügyi helyzet ellenére nem vezetnek be kijárási tilalmat. Viszont a gyűlékezést az eddigi 30 fő helyett 15-re korlátozták. A korlátozás nem vonatkozik az iskolákra és munkahelyekre, ahol biztosítani kell a személyenként négy négyzetmétert és az egymás közötti kétméteres távolságot. Miveloldási rendezvényeken továbbra is legfeljebb fél ezren vehetnek részt. Az emberek arra szólították fel a lakosságot, hogy gonnyárosokat raddított meg, mint Temesvár, Bákó, Brassó, Konstanca vagy Iași. Sőt, Bukarest főpolgármestere, a független Nicuşor Dan mögött is ők álltak a liberális kormányzattal együtt. Így aztán az új önkormányzati térkép „olvasása” az RMDSZ-re is új feladatokat r.

Bár a parlamenti választás más „kavéház”, a lapzártá után rendezendő voksolás a helyhatósági választásokon körvonalázódó trendek további erősödését igéri. Azaz a liberálisok mérsékeltek, az USR-PLUS valamivel látványosabb előretörését, párhuzamosan a szocialdemokraták fokozatos tévesztésével. Az RMDSZ-nek nem lehetett más célja, mint teljesíteni az ötszázalékos parlamenti bejutási küszöböt, persze minél nagyobb biztonsággal, hiszen a plusz százalékok fölös létszámú jelenléti jelentenek. És még abban az esetben sem mellékes, ha a hírek amúgy az RMDSZ újabb kormányzati szerepvállalását vetítik előre. Mindez a megszokottnál nagyobb arányú választási részvételt kívánna, ami a járványhelyzet, az annak nyomán bevezetett korlátozások, illetve a körjeje tapadó lakossági pánik nem erősítette a mozgósítást, az üzenetek célba juttatását.

CSINTA SAMU

je (Beregszász, Nagyberég, Nagybégány, Szürte, Nagydobrony, Visk, Bányó). Összességében tehát Kárpátalja hat új járásában, ezen belül pedig 64 egyesített területi kistérségében (OTG, об'єднані територіальні громади) – a különböző szinteken – a „KMKSZ” – UMP 130 mandátumot szerzett, meg a választásoknak a Nép Szolgája párttal közös megegyezéssel nekifutó Ukrainai Magyar Demokrata Szövetség (UMDSZ) 23 mandátumhoz jutott.

Összehasonlítással említenő, hogy a regnáló párt támogatottsága ezzel szemben országos és helyi szinten is látványosan csökkent. Bár a „hagyományos” pártok rangsorát változatlanul a Nép Szolgája vezeti, míg a 2019. júliusi soron kívüli parlamenti választásokon a párt Kárpátalján a voksok 49,86%-át, országos szinten pedig azok 43,16%-át (124 parlamenti mandátumot) szerezte meg, addig a mostani megmérettetésen országosan csak 17,59%-ot, azaz 5809 mandátumot sikerült elnyernie. Hasonló szintű csökkenést tapasztalhatunk a Kárpátaljai Megyei Tanács eredményei alapján is, ugyanis Zelenskij pártja csupán a szavazatok 17,6%-át szerezte meg, ezzel második helyre szorult a testületben. Országos szinten a második helyen zárt a Julia Timosenko által vezetett Hazai Párt (BO „Батьківщина”), mely a tavalyi parlamenti választásokon nyújtott eredményekhez képest erősödött. A volt államfő, Petro Porosenko által vezetett Európai Szolidaritási Párt (Європейська Солідарність) ugyancsak erősödött a múlt évi eredményekhez képest.

Szerencsére elcsendesedett a választásokat

SZERBIA: ŐSZI KÖRKÉP

Megtelnék a COVID-kórházak

Az ország november 11-én ünnepli a megbékélés napját. Ezen a napon van ugyanis az első világháború végén kötött fegyverszünet évfordulója, és Szerbiában 2012 óta ez munkaszüneti nap és állami ünnep. Mivel szerdárá október 11-én esik, ezért a munkaszüneti nap ki is használták az alkalmat, és egy mini őszi szünetet iktattak be az általános és a középiskolákba. Ezt a járvány tombolása tette indokolttá, ugyanis napról napra újabb negatív rekordok születnek, ami az új fertőzöttek számát illeti. Míg néhány hete még napi két-háromszáz új fertőzöttet regisztráltak, addig november közepére három és félezer körül alakult ez a mutató, a halálos áldozatok száma pedig egyetleget nap leforgása alatt elérte a húszat, ezzel együtt majdnem ezer áldozatot követelt már a vírus Szerbiában. Továbbra is a fővárosban, Belgrádban van a legtöbb fertőzött. Ezt követi a tartományi székhavós, Újvidék. A folytatásban szerbiai és vajdasági városok váltják egymást ezen a listán, és egyre növekszik a koronavírusral fertőzött egészségügyi dolgozók száma. Lassan megtelnék a kórházak is, a belgrádi Arénában kialakított ideiglenes Covid-kórház már nem tud új beteget fogadni

Az országos válságfőzr egyelőre nem hozott újabb intézkedéseket, sőt a minap közölték, hogy az egyre súlyosbodó járványügyi helyzet ellenére nem vezetnek be kijárási tilalmat. Viszont a gyűlékezést az eddigi 30 fő helyett 15-re korlátozták. A korlátozás nem vonatkozik az iskolákra és munkahelyekre, ahol biztosítani kell a személyenként négy négyzetmétert és az egymás közötti kétméteres távolságot. Miveloldási rendezvényeken továbbra is legfeljebb fél ezren vehetnek részt. Az emberek arra szólították fel a lakosságot, hogy gonnyárosokat raddított meg, mint Temesvár, Bákó, Brassó, Konstanca vagy Iași. Sőt, Bukarest főpolgármestere, a független Nicuşor Dan mögött is ők álltak a liberális kormányzattal együtt. Így aztán az új önkormányzati térkép „olvasása” az RMDSZ-re is új feladatokat r.

Bár a parlamenti választás más „kavéház”, a lapzártá után rendezendő voksolás a helyhatósági választásokon körvonalázódó trendek további erősödését igéri. Azaz a liberálisok mérsékeltek, az USR-PLUS valamivel látványosabb előretörését, párhuzamosan a szocialdemokraták fokozatos tévesztésével. Az RMDSZ-nek nem lehetett más célja, mint teljesíteni az ötszázalékos parlamenti bejutási küszöböt, persze minél nagyobb biztonsággal, hiszen a plusz százalékok fölös létszámú jelenléti jelentenek. És még abban az esetben sem mellékes, ha a hírek amúgy az RMDSZ újabb kormányzati szerepvállalását vetítik előre. Mindez a megszokottnál nagyobb arányú választási részvételt kívánna, ami a járványhelyzet, az annak nyomán bevezetett korlátozások, illetve a körjeje tapadó lakossági pánik nem erősítette a mozgósítást, az üzenetek célba juttatását.

Az országos válságfőzr egyelőre nem hozott újabb intézkedéseket, sőt a minap közölték, hogy az egyre súlyosbodó járványügyi helyzet ellenére nem vezetnek be kijárási tilalmat. Viszont a gyűlékezést az eddigi 30 fő helyett 15-re korlátozták. A korlátozás nem vonatkozik az iskolákra és munkahelyekre, ahol biztosítani kell a személyenként négy négyzetmétert és az egymás közötti kétméteres távolságot. Miveloldási rendezvényeken továbbra is legfeljebb fél ezren vehetnek részt. Az emberek arra szólították fel a lakosságot, hogy gonnyárosokat raddított meg, mint Temesvár, Bákó, Brassó, Konstanca vagy Iași. Sőt, Bukarest főpolgármestere, a független Nicuşor Dan mögött is ők álltak a liberális kormányzattal együtt. Így aztán az új önkormányzati térkép „olvasása” az RMDSZ-re is új feladatokat r.

CSINTA SAMU

kisérő, Kijev és Budapest között már „hagyományos” fel-fellobbanó diplomáciai csörte is, melynek aktuális témáját a magyar fél vezető beosztásban lévő személyeinek állítólagos választási „agitációja” adta. Habár az ukrán külügy hevesen hangoztatta a magyar beavatkozás tényét, a magyar külügy pedig az ukrán fél magatartását kárhoztatta, a Dmitro Kuleba és Sziijjártó Péter vezette tárcák azóta ezt a kérdést kölcsönösen lezártan nyilvánították, és a koronavírus egészségügyi és gazdasági kihívásai közepette a két ország produktív együttműködését kívánják erősíteni.

PALÁDI RENÁTA

SZERBIA: ŐSZI KÖRKÉP

Megtelnék a COVID-kórházak

Az ország november 11-én ünnepli a megbékélés napját. Ezen a napon van ugyanis az első világháború végén kötött fegyverszünet évfordulója, és Szerbiában 2012 óta ez munkaszüneti nap és állami ünnep. Mivel szerdárá október 11-én esik, ezért a munkaszüneti nap ki is használták az alkalmat, és egy mini őszi szünetet iktattak be az általános és a középiskolákba. Ezt a járvány tombolása tette indokolttá, ugyanis napról napra újabb negatív rekordok születnek, ami az új fertőzöttek számát illeti. Míg néhány hete még napi két-háromszáz új fertőzöttet regisztráltak, addig november közepére három és félezer körül alakult ez a mutató, a halálos áldozatok száma pedig egyetleget nap leforgása alatt elérte a húszat, ezzel együtt majdnem ezer áldozatot követelt már a vírus Szerbiában. Továbbra is a fővárosban, Belgrádban van a legtöbb fertőzött. Ezt követi a tartományi székhavós, Újvidék. A folytatásban szerbiai és vajdasági városok váltják egymást ezen a listán, és egyre növekszik a koronavírusral fertőzött egészségügyi dolgozók száma. Lassan megtelnék a kórházak is, a belgrádi Arénában kialakított ideiglenes Covid-kórház már nem tud új beteget fogadni

Az országos válságfőzr egyelőre nem hozott újabb intézkedéseket, sőt a minap közölték, hogy az egyre súlyosbodó járványügyi helyzet ellenére nem vezetnek be kijárási tilalmat. Viszont a gyűlékezést az eddigi 30 fő helyett 15-re korlátozták. A korlátozás nem vonatkozik az iskolákra és munkahelyekre, ahol biztosítani kell a személyenként négy négyzetmétert és az egymás közötti kétméteres távolságot. Miveloldási rendezvényeken továbbra is legfeljebb fél ezren vehetnek részt. Az emberek arra szólították fel a lakosságot, hogy gonnyárosokat raddított meg, mint Temesvár, Bákó, Brassó, Konstanca vagy Iași. Sőt, Bukarest főpolgármestere, a független Nicuşor Dan mögött is ők álltak a liberális kormányzattal együtt. Így aztán az új

10 évesek lettünk! Anyanyelvi oktatás Grácban

A stájer főváros gimnazistái számára 10 évvel ezelőtt sikerült bevezetnünk a magyar mint idegen nyelv mellett a magyar anyanyelvi oktatást (Muttersprachlicher Unterricht Ungarisch), így a 10–18 éves iskolai keretek között is elmélyíthetik magyar kulturális és nyelv(tan)ú tudásukat. A diákok a bizonyítványban akkor még szakkörként (Unverbindliche Übung) felüntetett delutáni foglalkozásokon vehettek részt, ma viszont már érettségizni is lehet magyarból: anyanyelvi szinten vagy idegen nyelvként, hiszen ezeken a fakultációs órákon osztályzatot is kapnak (Freigeigenstand). Ausztriában az Oktatásügyi Minisztérium kimutatásai szerint az utóbbi 30 évben megszakítás nélkül oktatták magyart az osztrák iskolákban, s az anyanyelvi magyarként járó diákok száma folyamatosan emelkedett: 30 évvel ezelőtt még csak 31 tanuló járt el anyanyelvi oktatásra, nyolc évvel később már 129-en, rá 10 évre (a 2017/18-as tanévben) pedig már 290-en voltak, akik egész Ausztriában heti 46 órának 13 tanító, ill. tanár segítségével tanulhattak a magyar nyelv és kultúra sajátosságait. Stájerországban ebből négyen oktatnak magyart a 6–18 éves diákoknak – ezzel 2. helyen álltunk az orosz, török vagy az albán kollégákkal itt Stájerországban (a bosnyák/horvát/szerb anyanyelvi oktatók magas száma mögött). Az Ausztriában magyar anyanyelvi oktatáson résztvevő fenti számbólól (290) 41 százalék esett Stájerországra: 119 tanuló, s ezzel ez a tartomány listavezető volt Tirol előtti 10. miniszteriumok között, amelyekben a legutóbbi minisztérium kimutatások alapján a 2017/18-as tanévben az államilag támogatott magyar anyanyelvi oktatás résztvevő diákok száma tartományai szinten sem haladta meg a 25 főt (Bécs, Salzburg, Alsó-Ausztria és Burgenland – habár Burgenland a Felsőőri Kétnyelvű Gimnázium adta oktatási lehetősége miatt sajátos helyzetben van). Stájerországban (Tirolhoz hasonlóan) heti 18 óra áll rendelkezésre, a fent említett 46 magyar tanóra tehát kb. 39 százalékat stájer iskolákban tartották.

Ha iskolatípusok szerint vizsgáljuk meg a tanítók, tanárok számát, ill. arányát, láthatjuk, hogy Ausztriában jórészt elemi iskolákban dolgoznak az anyanyelvi órákat oktatók (kb. 80%), míg a gimnáziumokban (AHS: 10–18 év) csak kb. 6 százalékuok tanít. Az anyanyelvi órákat látogatóknak pedig csak kb. 4 százaléka jár gimnáziumba – egész Ausztriát tekintve, míg Stájerországban ez a szám jóval magasabb: 13,5%. Ebből a minisztériumi beszámolóból továbbá az is kiderül, hogy Stájerországban (az osztrák tendenciához hasonlóan) az anyanyelvi órákra az elemi iskolák (6–10 év) közel 71%-a jár, a 10–14 év közötti általános iskolai diákoknak már csak kb. 23 százaléka, a gimnazistáknak (10–18 év) pedig csak 6,5 százaléka él ezzel a lehetőséggel – beleértve mind a 27 nyelvet (az albántól a franciáig, a görögötől a törökig), amelyet Stájerországban (és Ausztriában anyanyelvi oktatás keretében lehet tanulni. Ez a 6,5 százalék azonban csak négy tartományra oszlik el Ausztriában, hiszen csak Stájerországban, Tirolban, Vorarlbergben és Bécsben tudják beírtni a szülők gyermekeket erre az államilag támogatott iskolai anyanyelvi oktatásra.

Ezek az adatok többek között azt mutatják, hogy ezekre az iskolai anyanyelvi órákra (6–18 év) egyre több magyar (gyökerekkel rendelkező) szülő írhatja be gyermekét – különösen Stájerországban (valamint Tirolban). Stájerország továbbá egyike azoknak a tartományoknak, ahol a 10–18 éves gimnazistáknak is lehetőségek van az iskolai magyar anyanyelvi oktatásra. A 10 éves fennállásának ideje alatt sikerült elérni, hogy a kezdeti heti két órából négy legyen, ezzel megerősítve annak a lehetőségét, hogy a gimnazisták két csoportba

kerüljenek (10–14, ill. 14–18 évesek), így biztosítva a pár év múlva érettségizőknek, hogy elegendő óraszám-ban tanulhassák a magyart, hogy magyarból is le tudják érettségizni (szóbeli érettségiről van szó) – ez a lehetőséggel eddig még minden diák élt. Az érettségire jelentkezés előfeltétele nem csupán az elegendő óraszám, hanem az is, hogy ez az óra ne szakkör legyen, hanem fakultatív (Freigeegenstand). Eme törekvésünk megvalósításában is támogatott bennünk a BG/BRG Seebacher gimnázium korábbi, nyugdíj előtt álló, ill. az új igazgatója is, akik a projektjeinkhez is nagyon pozitívan álltak. Természetesen a szülők gondoskodó odafigyelése nélkül sem érhetek volna el a tanulók sikereket, hiszen nem kis szervezészt, odafigyelést érdemel a tanév elején megszervezni a gyermekek delutáni programját, beilleszteni a magyar anyanyelvi oktatást a delutáni tanulás, játszás, kikapcsolódás, a sport, a hangszerecs óra, ill. egyéb családi tevékenységek közé.

A tanórán kiemelt szerepet kap a szövegalkotási készségfejlesztése (pl. írott szövegek leadása), a kulturális ismeretek elmélyítése (pl. olvasónapló készítése), szóbeli kifejezőkészség fejlesztése (pl. kiselőadások megtartása), korcsoportra szabottan a helyesírás gyakorlása. Legfontosabb feladatunknak azonban a diákok motiválását, támogatását tartom – egyrészt az órai jó hangulat megteremtésével, másrészt a tanórán kívüli tevékenységek megszervezésével, ide tartoznak pl. a magyarságok kirándulások, színházlátogatások, de az iskolai-egyetemi projektek megszervezésével (pl. az Oktatási Minisztérium által díjazott „Kétnyelvű élettörténetek” projektünk), vagy más szervezettel, egyesület által meghirdetett rendezvényeken vagy pályázatokon való részvétel.

Sokan szívesen neveznek be, készülnek fel egy-egy nyelvi országos vagy tartományi versenyre is, mint pl. a Switch vagy a Sag’s multi versenyre. Felkészüdeséket az is mutatja, hogy közülük többen dobogós helyen végeznek, mint pl. legutóbb a február végi burgenlandi szavalóversenyen. A versek megtanulása, előadása, a közős élmények, a kirándulás – mindezek maradóan előnyöket nyújtanak, melyekről az idén verseny formában is beszámoltak a szavaló diákok. Ezek a beszámolóik itt olvashatók:

<http://www.gibs.at/nagyon-jo/>
<http://www.gibs.at/anna-und-dorottya-demus-ungarisch-als-muttersprache/>
<http://www.petersgasse.at/index.php/projekte/geisteswissenschaft/260-drin-maga-a-zita-veit>

Ezek a tanórán kívüli rendezvények, versenyek (amelyeket sokan inkább csak egy kis kirándulásnak tekintenek), segítenek összekovácsolni a közösségeket. A tanulók közötti, ill. a szülő-gyerek-tanár vagy a szülők közötti kapcsolat erősítését (néha csak a kapcsolatteremtést, ill. az ismerkedést) szolgálják a pár évvel ezelőtt bevezetett magyar tanévnyitók és tanévzáró ünnepségek is, amelyekben nem csupán a gimis diákok vesznek részt, hanem a 6–10 éves kisdíákok és szüleik is a Seebacher gimnáziumban. Ezek a kellemes hangulatú összejöveteleken pl. az elemi iskolába járók szülei kötetlen formában, „első” kézből tájékozódhatnak az egy-két év múlva érettségiző fiatalokról.

Végezetül köszönet illeti mindazoknak a kitartó munkáját, segítőkészségét, biztatását, támogatását, akik a fent említett eredményes, lendületes tevékenység segítették, így lehetővé tette azt, hogy Grácban a magyar gyökerekkel rendelkező diákok 10 éve iskolai keretek között, így érdeklődő közösségekben bővíthessék magyar nyelvi és kulturális ismereteiket.

Dr. VEIT ZSŰ, középiskolai tanár (BG/BRG Seebacher), egyetemi lektor (Karl-Franzens-Universität Graz)

A Fiatalok hangja

A cserkészlet nem csupán szervezet, a cserkészlet életforma. Ez az életforma, amit életre szólán a cserkészfogadalom pecsétével meg. Ennek az életformának mindenát átvétve elve, hogy szebbé tegyük a világot. Vezetőként a cél, hogy neveljünk, példát mutassunk, tanítsunk, emlékeket és élményeket biztosítsunk cserkészneinknek, kortól, nemtől és származástól függetlenül. Hiszünk abban, hogy a munkánkkal ügyesebb, talpraesettebb és önállóbb gyerekeket nevelünk, őrsi kihívásokkal életre szóló barátságokat kötünk és programjainkkal magunkat is folyamatosan tovább fejlesztjük. Nem csak magunkért, hanem a társadalomért, az emberiségért és legfőképpen, a gyerekekért dolgozunk.

Ha ez nem lenne igaz, nem lenne a világ 216 országában több mint 54 millió cserkész. A 113 éves mozgalom Angliából indult el, talán a leghíresebb és legelterjedtebb ifjúsági mozgalom, amit a világ bármelyik pontjára tévedve is ismernek. A világon sok híres személyiség volt tagja a cserkészletnek, kezdve II.

Harc az iskolákért A szatmári svábok Trianon után

Két évvel az első világháború kirobbanása előtt, 1912-ben volt kétszáz éve annak, hogy az első baden-württembergi sváb telepések megérkeztek a Károlyi család Szatmár vármegyei birtokaira. A Rákóczi-szabadságharc után a megcsappant lakosság pótlására Károlyi Sándor katolikus svábokat telepített. Kettős cél lebegett a gróf szeme előtt: birtokainak felvirágoztatása és a katolikus hit felélénkítése. Mindkettőt sikerült megvalósítania. A katolikus sváboknak is köszönhető, hogy 1804-ben megalapították a szatmári egyházmegyéet. Az 1800-as évek elején nagyjából 18 ezren lehettek. Szorgalmuknak köszönhetően a gazdasági élet is fellendült. Lauka Gusztáv, erdődi uradalmi tisztviselő (Petőfi Sándor barátja) írta 1855-ben: „Bízvást állíthatom, hogy a sváb falvak a legszebbek az egész megyében.”

A szatmári svábok szétszórva, főleg magyar, de helyenként román lakosság szomszédságában vagy akár velük egy faluban éltek. Mezőgazdasággal, gyümölcsstermesztéssel, állattenyésztéssel foglalkoztak. Az 1848/1849-es forradalom és szabadságharc gyökeresen megváltoztatta az életüket. A forradalom vívmányaként az addig szerződéses jobbgyi viszonyban lévő parasztok felszabadultak, a szatmári sváb lakosság pedig a magyar szabadságharcosok oldalán küzdött tovább a szabadságharc leveréséig. Ez volt az a mozzanat, amelytől a szatmári svábok is a magyar politikai nemzet részévé váltak. Hűségük a magyar állam iránt megmaradt a későbbiekben is. Soha nem tartoztak a különböző jogokért küzdő nemzetiségek sorába. Ennek számos oka volt, így viszonylag kis létszámuk – az erdélyi szászok vagy bánati svábok külön-külön több, mint 200 ezren voltak –, valamint társadalmi helyzetük – a többség falun élt, magyar környezetben, messze más német népcsoportoktól. Esetikben hiányzott a német polgári és értelmiségi réteg. A német értelmiség hiányát elsősorban az iskolarendszer okozta. A szatmári sváb vagy sváb jellegű falvakban az oktatás a katolikus egyház irányítása alatt állt. Az iskolák tanterve az 1900-as évek elején már magyar volt. A szatmárnémeti gimnáziumokban és a nagykárolyi híres piarista gimnáziumban is magyar nyelven tanulhattak tovább, a környéken nem volt német gimnázium. A századfordulón a hitoktatás és a prédikáció nyelve is magyar lett, noha sok faluban az idősebbek még svábul énekeltek és imádkoztak. Elmondhatjuk, hogy a társadalmi, etnikai, földrajzi környezetnek köszönhetően a szatmári sváb lakosság 1914-re az előrehaladott, ugyanakkor differenciált elmagyarosodás (főleg nyelvi) útját járta. Ezt a folyamatot állította meg az első világháború, és a trianoni diktátum.

1920 után ez a kis sváb közösség különböző politikai erők érdeklődési körébe került. Hirtelen felledeztek őket: a román állam, a bánati svábok, az erdélyi szászok, a különböző németországi civil szervezetek. Más-más céllal, de mindannyian szeretnék volna „megmenteni” a szerintük erőszakkal elmagyarosított szatmári svábokat. A kibontakozó mozgalom a német nemzeti öntudat felélesztését, a magyarosodás megállítását és a visszanémetesítést tűzte ki céljául. A román állam a kezdetektől fogva támogatta ezt a német mozgalmat, amelytől részben a magyarság gyengülését várta el. Másrészt az „oszd meg és uralkodj” elvet alkalmazva el akarta kerülni, hogy Románia két nagyszámú kisebbsége összefogjon. Egy sikeres visszane-

metesítési akció azért is lett volna fontos a román kormányoknak Szatmár megyében, hogy a román-magyar államhatár mentén a sopronihoz hasonló esetleges népszavazáskor a német öntudatra ébredt svábok Románia mellett döntsének.

1926-ban Rudolf Brandsch erdélyi szász politikus elnökletével megalakult a Szatmár Megyei Német-Sváb Népközösség (Deutsch-schwäbische Volksgemeinschaft Gau Sathmar), amelynek vezetője a világháború idején Svájból érkezett Fritz Winterhofen lett. A szatmári svábok nevében különböző követeléseket fogalmaztak meg, elsősorban az iskolák tantervét és a prédikáció nyelvét illetően. A Gautam követeléseit megelőző a román tanügyi hatóságok már 1919-ben elrendelték a német tanterv bevezetését a katolikus elemi iskolákban. Ezzel a rendelettel két probléma is akadt: egyrészt hiányoztak a németül tudó tanítók, másrészt sok faluban már csak az öregek beszéltek svábul. A tényleges követelések mellett valóságos ideológiai harc indult meg a napilapok, folyóiratok hasábjain. Német és román részről azt állították, hogy a szatmári svábok beolvadása a magyar nemzethez erőszakkal történhet, de még nem fejeződött be, tehát megállítható és visszafordítható. Magyar politikusok és publicisták ezzel szemben azt állították, hogy a magyarosodás ösztönös volt és lezárult, a román kormány támogatását élvező szatmári Gautam pedig most tervszerű németesítéssel fogott. Évekig elhúzódoz a küzdelem kezdődött mindenekelőtt az iskolákért. Mivel az oktatási intézmények a katolikus egyház kezében voltak, maga a szatmári püspökség, a püspökök és a papok is célpontá váltak, mint akik szorosan együttműködtek az egykori magyar állammal az erőszakos magyarosításban. A katolikus egyház elleni támadások csúcspontján, 1928-ban a szatmári Volksgemeinschaft nevében írott és XI. Piusz pápának küldött memorandum élesen bírálta a püspökök és a papságot, szemükre hányta, hogy a szószekek, az iskolaszékek, sőt a gyóntárszékeket is magyar politikai célokra használták.

És hogy mindehhez mit szóltak maguk az érintettek, a szatmári svábok? A német mozgalmak, a Gautam megalakulása vegyes fogadtatásra talált. Azokban a falvakban, amelyekben a sváb nyelv megmaradt anyanyelvnek, természetesen üdvözölték, hogy a gyermekek újra nemetül tanulhattak, örömmel fogadták a gondoskodást, az anyagi támogatást; innen sokan tanulhattak ösztöndíjjal Brassó, Szeben, Temesvár német gimnáziumaiban, sőt, néhányan németországi egyetemekre is eljutottak. Nehézségek azokban a falvakban alakultak ki, ahol a nyelvváltás már egészeben vagy nagy részben lezajlott. Itt ugyanis a szülők hiába tiltakoztak a német tantervtől iskolák ellen, hiába nyilatkoztak minden tanév elején arról, hogy magyar a gyermek anyanyelve. Ugyanis a tanfelügyelőség ennek ellenére a német oktatási nyelvet tette kötelezővé a katolikus elemi iskolákban. Ahol nem tértek át a német tantervre, ott az egyházi iskolát bezártatták. A gyerekeket az állami iskolába írták át, ahol románul vagy németül tanították. Így 1934-re a sváb vagy sváb eredetű falvakban megszűnt a magyar nyelvű oktatás. Nagy veszteséget tud a nagykárolyi piarista gimnázium államostása is, ahonnan szintén kiszorult a magyar oktatási nyelv.

BAUMGARTNER BERNADETTE

tartott tavaszi regös- és nyári vetődékpőz tábor. Csapatunk legnagyobb eseménye pedig a nagy csapattábor, amelyen általában több mint hetven cserkész vesz részt, sokszor vendég gyerekekkel és vezetőkkel más csapatokból. Csapatunk gerincét két raj adja, a két vakerkendős Kiscserkészraj már ötvenes kortól vár gyerekeket, míg a zöld nyakkendős Cserkészraj, tíz évtől. Az ifjú ténlezesre a csapatban 14-15 éves korban vállalknak elsőnek vezetői felelősséget, amihez komoly, intenzív kiképzést kapnak. De nem csak gyerekeknek való a cserkészlet, ifjú felnőttjeinknek is izgalmas programokat és továbbképzéseket nyújtunk és kalandra vágó fiatalos lelki szülők is részt vehetnek a Felnőtt Cserkész, a FeCske programjainkon.

A csapat vezetését 2016-ban vettük át feleségemmel, Póser-Piroska Ildikóval az élen. Ildikó Erdélyből származik, de Ausztriában nőtt fel és amióta az esztét tudja, cserkész. Pszichológiai végzettségével és tapasztalatával az emberekkel és gyerekekkel való kommunikáció az erőssége. Én Debrecenből jöttem ki, hogy egyetemi tanulmányaimat itt kezdjem meg, közzgazdász és informatika szakon. A cserkészlet felnőttként ismerkedtem meg, Ildikó által. Én foglalkozom a csapat háttér-munkáival és a vezetők továbbképzésével, főleg a fiatal, örsvezető korosztály képzésével. Miután átvettük a csapatot, elsőleges célunk a stabil háttér kiépítése volt, nagy hangsúlyt fektettünk a képzésekbe és más csapatokkal, szervezetekkel való kapcsolatok kialakítására. Miután ezt sikerült megvalósítani, aktívan toboroztunk, sok új gyermekkel és családallal ismertettük meg a cserkészcsapatunkat és így értük el a 120 fős létszámot. A csapat vezetéséből számos fiatal segédtsízt vesz ki a részét, akik egyetem és munka mellett áldozzák idejüket a nonprofit mozgalmunk elővitelére.

POSER TIBOR Cst.

A legműveltebb külügyminiszter – Gondolatok Bánffy Miklósról –

A cím korántsem túlzás, a történelmi nevezetességű grófi család leszármazottjának sokirányú, széles körű műveltsége volt. Nemcsak magyar (és mára idegen nyelvű) utókora igazolta vissza, hogy novellistaként, regényíróként ismerte és fölhasználta a (legújabb áramlatok, színműirokét a legelésebbek közé írta nevét, a XX. századi magyar drámairodalom történetében. Festőként, rajzolóként és leginkább karikatüristaként a művészettörténetben szintén előkelő hely jutott számára; színházi szakemberként, operaházi intendánsként pedig a színház-történetben vívott ki előkelő pozíciót. Prózái és zenei műveltségével élen járt a korszerű törekvések támogatásában, nevéhez Bartók-bemutatók fűződnek operaházi működése idején. Hozzáteszem, nemcsak a teatralitáshoz volt igen jó érzéke, hanem lelki „fiontságok” megjelenítéséhez is, és ezt a Bartók-opera bemutatásával igazolta. Nem volt ún. karrierdiploma, hanem személyes kisugárzásával, nyelvtudásával (még az erre igen kényes franciáktól is meglepte, amikor hallották franciául beszélni, vitatkozni, társaságban megnyilatkozni) ért el eredményt. Ugyanakkor híres-neves gazdaságst sem hanyagolta el: hamar fölismerte a korszerű szövetkezeti gazdálkodás előnyeit, a gazdák egymásra utaltságából a társas gazdálkodás szervezésének szükségességét vontala le, tevékenységi formákat is ajánlv. Egyáltalában nem mellékesen, ő volt főrendezője az utolsó magyar király, IV. Károly koronázási ünnepségének. És Bethlen István miniszterelnök kérésére, nem hosszú ideig, magas színvonalon vitte a külügyeket, ő érte el, hogy Magyarország egyhangú szavazással vettek föl a Népszövetségbe akkor, amikor a cseh és román diplomácia intrikáival, rosszindulatával és gyanújával kellett szembenéznie. S nem utolsósorban jels szerepet játszott Sopron népszavazásán történő megértásban.

Ezek után akár meglepőnek hathat, hogy az akkori külügyminiszteriumban, a felelős pozícióban lévő alkalmazottak ellenkezéssel fogadták Bánffy Miklós elképzeléseit a magyar diplomácia avult módszereinek megváltoztatására, makacsul ragaszkodtak ahhoz, amit még a Monarchia korában tanultak, és nemigen ismerték föl Bánffy személyes diplomáciájának celszerű és számos sikert felmutató voltát. Mint az irodalomban, a külügyben is fel kell váltani a korszerűtlen, az alkalmatlannak bizonyultat az újszerűvel, a nagyobb sikert kecsegtetővel. Külügyministersége végül csalódással és lemondással végződött, reformtervet nem sikerült keresztül vinnie.

Irodalmi munkássága részben megelőzte külügyministerségét, Ady Endre szölt elismeréssel róla. A Várszínház játszotta egyik drámáját, melyet Karinthy Frigyes paródiáira méltott, részben pedig Erdélybe való visszatelepédése után bontakozott ki. Ennek árát, a román állam ügy engedte vissza, hogy Bánffy Miklósnak tíz esztendőig nem volt szabad aktívan részt vennie a politikai életben. Bánffy ennek elle-

nére megtalálta a módját, miként érvényesítse (nem egyszer román igyekezetekkel szemben) a szuverén magyar szellemiség életben tartását, fejlődését. Többirányú tevékenysége a református egyházban, az irodalmi szervezkedésben, az *Erdélyi Helikon* című, igen színvonalas lap körül, valamint az *Ellenzék* ugyancsak nívós kolozsvári újság megjelenítését tekintve, közvetve nagyon is árukkodott Bánffy politikai elveiről. Amellett, hogy a regionalitásnak, az erdélyiségnek új jelentését segítették megfogalmazódni. Az erdélyi szerzők márosvésci, évenkénti találkozója az egész magyar irodalom eseménye volt, valójában a kisebbségi helyzettel kapcsolatos írói magatartások megvitatása volt az egyik, igen jelentős cél. S az sem feledhető, hogy ez az írói társulás tűzte ki a pályadíjat egy új szellemű magyar irodalomtörténetre, mely pályázaton Szerb Antal ma is olvasmányosnak-élvezetesnek, olvasóbarátinak és tanulságokat rejtőnek számító műve lett (megérdemelten) az első. De Bánffy tudta azt is, hogy a románokkal is kapcsolatba kell lépnie, mivel még számos román járt magyar iskolába, magyaros műveltséggel rendelkezett. Így annak feltételezése sem volt indokolatlan, hogy ezt nem ítélle feledésre: Octavian Goga *az ember tragédiája* román fordítását maga ismertette az *Erdélyi Helikon*ban, a fordított pedig meghívta a Madách-mű előadására Szegedre. Emlékeztess este volt az előadás a Szegedi Szabadtéri Játékokban, Bánffy kielhette erős színházi képzelőtehetségét.

Regényíróként (több évtizedes szünet után) végre a helyére került a „fő mű”, az *Erdélyi történet*, melyet már a harmincas években Márai Sándor is köszöntött a remeknek kijáró méltánnyalással. A trilógia olvasható „regényes” dokumentumként, amely egy meghatározott periódus Erdély-történetét mutatja be, különféle önpusztító és építeti akaratú sorsok keresztül (többen a kortársak közül felismerni véltek az egyes szereplők „modelljét”); mint követezett el az, ami a címekbe vetítve, a bibliai szöveztől Erdély történetében lejártsódott: Megszállattatták... és híjjával találtatták, Darabokra szaggattattak. S noha az erdélyi szerzők közül többen foglalkoztak a változó történelmi szerencse tragikus következményeivel, az a tiszta, öbnírálló, az ellenfél irányában is méltányló tónus, ami Bánffy trilógiáját jellemzi, új utakat jelölt az erdélyi történelem sorsfordulatainak ábrázolásában. Persze, a mű vérbeli (család) regény, amelyben a magánéleti szálak, a fordulatosság-izgalmas epizódok, a remekbe szabott jellemzések tülemek a művet a pusztá dokumetum-jelleggen. Így, Bánffy szemantája és részese Erdély sorsfordulatainak, ezért látja tisztán, hogy a nyílt és a titkos román törekvések, a külpolitika fordulatai mellett higgadt önmélemtel a magyar politika, a magyar elit, a vezető réteg felelőssége is vizsgálni kell. Bánffy elkerüli a mi lett volna, ha... tetszést, ám igazolhatatlan létezteléseit, és regényében is amellet érvel, magyar hibák,

Louise Glück – irodalmi Nobel-díj - 2020

A Nobel-díj mindig meglepetés. Az irodalmi Nobel-díj-bizottság nemcsak többéves meglepetés-, hanem kínos botrányorsorozatot zár le sikeresen az idén ezzel a szerencsés döntéssel. Emlékeztetőül: Bob Dylan díjjával 2016-ban sokan nem értették egyet, köztük maga Dylan sem, aki hónapokig késelekedett a díjat átvenni, majd jött a vaskos zaklatásos-sikkasztás-kiszívárgatásos botrány 2017-ben, rá a döbbsent díjátadási szünet 2018-ban, végül a tavalyi kettős díjosztás, mikoris a díjazással kapcsolatban Olga Tokarczuk érdemelt senki, a Milosevics-barát Peter Handke szlovén származású osztrák író jellemét viszont annál többen megkérdőjelezték.

Nagyon itt volt az ideje, hogy az időközben gyávriszt újraalakult bizottság visszaszerezze hitelét. Megtörtént: az idén Louise Glück amerikai költő kapta meg az irodalmi Nobel-díjat. E döntéssel a botrányos közelmúltú bizottság azt üzenete a világnak: bocsánat! És Louise Glück, Bob Dylannal ellentétben, örömmel elfogadta a díjat.

Louise Glück köteteket írt: két esszé- és tízenkét verseskötetet, melyek közül a *Vad írisz* 1993-ban meghozta neki a Pulitzer-díjat. Most köteteket fognak írni róla. Csendes, szelídül hangjáról, széteső szerkezetű, kevésbé komponált verselési módjáról, köznapí nyelvzetű mégis érdekes képzetársításairól, szabad rímjeiről, melyek bármít szelíden elmeslének. Egyzsolával, ösztévesztethetetlen hangjáról – ahogyan azt a bizottság a díj odaítélésekor megállapította róla. Szolid költő-karriert futott be, irodalomtörténi keretbe foglalva.

Louise Glück versei? Elolvastam jónéhányat

angol eredetiben, majd magyarul fordításban is. Meghallgattam egy párat a költőnő előadásában. Ismételten megállapíthatom, hogy a költők ritkán képesek saját verseiket szavalni. Szomorkás, de egyedi hang és felelősséget vállal mindenért, ami mulandó és emberi. Nem az a fajta költészet, ami felkavar, megnyugtató vagy elandalít. Pszichoanalízis – szabadversbe szedve. És csukagyan, egész életében küzdött a neurozissal, mint a legtöbb költő és hiperérzékeny ember. Ó viszont rátalált az önmegmentő, öngyógyító hangra, olyanra, melyet mások is meghallanak, így akár segíthet. Álljon itt néhány sora, *Állatok* című versének első és utolsó két versszaka.

„Hűgom és én / ugyanarra jutottunk: / leginkább úgy vagyunk / szerethetők, ha nem / vagyunk jelen. / Úgy tűnt, főleg / az idegenek / kedvelnek minket. / Csinosak voltunk és / illedelmesek.

Mint kiszáradt legelőn / osztozkodó állatok. / Közöttünk egy szál fa, / épp ha megtarthat / egyetlen életet.

Sosem vettük le / egymásról a szemünket, / és sosem értünk olyasmihöz, / amivel a másik / jöjjalakhatna.” (Fenyvesi Orsolya fordítása – Forrás: versumonline.hu)

Louise Glück költészete lassan erő gyümölcs, de olyan, ami beér. Kritikusai vallomásos költemények értékelik poetikáját, én mégis úgy érzem, különös hangvételű soraiiban kevésbé mond el, mint amennyit elhallgat. Nem magával ragadó, de különleges ember. Nyugtalan világban, felpörgő időben, hűsítő hatását lehet az ilyen hang.

KATÓ ZOLTÁN

felelőtlenség és érdektelenség, a realitástól elfordulás igencsak hozzájárultak ahhoz, ami oly fájdalmasan bekövetkezett. Hozzáteszem, hogy Bánffy visszaemlékezései, amelyekből a pittoreszk epizódok nem hiányoznak, kiegészítik a regény adta képet, és immár kevésbé „regényesen”, a szemtanú mérlegelő aspektusából vizsgálják, részint azt, miként következhetett el, amit a trianoni, „szerződés” pecsételt meg, melyek lettek ennek a következményei, de éppen külügyministerségének történetét elemzve, arról is szót ejt, mit lehet és kell tenni az új helyzetben, milyen magatartásforma az, ami célszerűnek bizonyulhat. Az 1932-ben írt *Emlékeimből* a koronázási ünnepségek és a „forradalmi idők” krónikájával szolgál. Az 1945-ben készült *Húsonál év* – mondtájuk – töredékben maradt, lényegében a hazatelepüléssel zárul,

de megismerjük a nemzetgyűlésben elmondott, 1921. májusi külügyminiszteri beszédét, mely visszafogottan és józann elemzi Magyarország szituációját az új európai rendben. Még valami idetartozik: Bánffy hivatalánál fogva résztvevője volt az Itáliában 1921-ben megtartott konferenciának, amely ezt az új európai rendet, a gazdasági lehetőségeket vitatta meg. Nem rejt véka alá, a vesztes, megcsönkített ország képviselőjének nem sok szava lehetett. Ellenben a karikatürista nem nyugodott, s az európai kormányfőkről, külügyminiszterekről kitűnő portrékat készített, ezek megjelennek a kortárs sajtóban. Nem volt szükség sok kommentárra, a karikatúrák jellemrajzoknak foghatók föl. Nem kell találgatni, milyen volt emberként Benő, Bánffy lerajzolta.

A pályához jellemző módon hozzátartozik a szomorú befejezés. Bár a román-magyar megbékélés ügyében tárgyalt, bár világosan látta, hogy Magyarországnak ki kellene lépnie a háborúból, s ő megtette, amit tudott ennek érdekében, nem méltányolták tevékenységét. 1945 után rövid időre bekapcsolódhatott az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési kérelmére az újjáéledő és némi reménylenn kecsgetető erdélyi magyar irodalomba. De román és magyar *pártosok* igazságtalanul vádolták, megfosztották a megjelenés lehetőségeitől. Abból élt egy darabig Kolozsvárt, hogy eladogatta értékeit. Átteleplési

Horváth Elemér: egy világpolgár magyar költő emlékezete

Horváth Elemér, aki 2017-ben, 84 évesen hunyt el az Egyesült Államokban, tehetség, elismert, „befutott” költő volt, nekem a hatvanas évek közepétől kedves barátom. A nyugati magyar költők közül szinte egyedülálló módon bekerült a kilencvenes évek „kánonjába”, egyforma lelkesedéssel közölte őt a Hítel és a Holmi, több magyar irodalmi díjjal jutalmazták. Ez nem jelenti azt, hogy ma is számon tartják: legismertebb hazai költő-barátja, Nagy Gáspár már régóta nem él. S bár 2002-ben még Kántor Péter írt utolsó verseskötetről, mivel utoljára csak négy évvel később jelent meg néhány vers tőle a Holmban, ezután elnémult és rajtam kívül, úgy látszik, senkit sem érdekelt további sorsa. Csak az idén derült fény (Várady Szabolcsnak köszönhetően) arra, amivel írósom kezdődik, hogy Horváth már három éve nincs az élők sorában. Ami engem illet, erre úgy jöttem rá, hogy többszöri villámposta-üzzenetemre Elemér, a „poeta 56”, nem válaszolt.

Korábbi elfogadottságának nyitját alighanem Horváth újszerű költői technikájában kell keresnünk. Ő úgy tudott modern lenni, hogy klasszikus és magyar hagyományokat is beledolgozott verseibe, de miután 1956-ban elhagyta Magyarországot, első egyetemi tanuló évi Itáliában erős nyomot hagytak költesztetőn – versei inkább emlékeztetnek Ungaretti és Montale kihagyásos és szabad asszociációs technikájára, mint olyan magyar költőkre, mint Kassák vagy Füst Milán. (Erről a „hermeticizmusról” már szórt ejtettem Horváth első kötetéről írt, az *Irodalmi újság* fenti cikkében, elismerő kritikámban). Míg a Döbrentei-ügy után történt, amikor a Tilos rádió egyik ittas munkatársa becsmérő módon nyilatkozott a kereszténységről. Bár az illető azonnal menesztették és a rádió igazgatója többször is bocsánatot kért, az ügy kapóra jött a hazai jobboldalnak, meg a vehemens Döbrentei Kornél költőnek, aki belesodorta az Írószövetséget is az általa szervezett „keresztényvédelmi” kampányba, amiért akkor, egy jókora kanna olaját öntve a tűzre, „alternatív Kossuth-díjjal” jutalmazták. Én akkor választmányi tagja voltam a Magyar Írószövetségnek, ez készített arra, hogy mérsékelt álláspontomat ebben az ügyben egy leveélben megfogalmazzam, s ezt a sajtóban közzétett levelet több Nyugaton élő íróval és költővel aláírassam. A levelet először csak hatan írtuk alá, köztük a későbbi Kossuth-nagydíjas Makai Ádám, majd még csatlakozott az aláírókhoz négy nyugati, három magyarországi író és szerkesztő, valamint a szlovákiai Tőzser Árpád. Összesen tehát tizenhárman igyekeztek eltélni a vallási és faji izgatás minden formáját, kérve az Írószövetség választmányát, hogy szavazza meg ezt a békítő hangú szöveget. Ez nem történt meg, ezután néhány íróval együtt lemondtunk az Írószövetség választmányi tagságáról, majd beléptünk az újonnan alakult Szépirok szervezetébe. De hogyan érintette ez Horváth Elemért, aki ugyancsak szerepelt levelünk aláírói között? Úgy, hogy egyesek Csonán próbálták megfélemlíteni Elemér családtagjait amiatt, hogy Amerikában élő rokonuk aláírt egy ilyen – általuk „hazaárulásnak” minősített – szöveget.

Három ilyen nő volt az életében: első, csornai szerelmével, akinek nevét nem tudom, csak azt, hogy zöld volt a szeme és körülbelül egykorú lehetett Elemérral, csak harminc évvel később lehetett igazán úgy együtt, az ő képe vissza-visszartér a legkésőbbi versekben is; ez az asszony nagyon erősen győkerezett a hazai talajban. Más szóval nem volt hajlandó követni Elemért Amerikába, ahol a költő évtizedekig nyomdászként kereste kenyérért és kényelmes életet tudott volna biztosítani párjának. De 1962-től, amikor Horváth Elemér orosz földről Amerikába vándorolt, több mint három évtizeden át Marjorie volt a partnere, majd a felesége, Marjorie Dawes, első férje után Hatton, aki csekély 11 évvel volt idősebb Elemérnél és összekerekülésük idején már öt gyermek anyja! Vele én is találkoztam, 1974 tavaszán, amikor meglátogattam Elemért Mahopacban, ebben a New York állambeli kisvárosban, ahol barátom címe akkor „Bullet Hole Road” vagyis Golyónyom utca volt. Ekkorra már Marjorieből elég tekintélyes, természetes asszonyság lett, aki nyájasan fogadott, de mielőtt ebédet főzött

volna, el kellett őt kísérnem egyik gyereke iskolájához.(stílszerűen!) egy Walhalla nevű városkába. Úgy emlékszem, aznap Elemérék vendégzobájában aludtam, másnap pedig Elemér bevitt White Plainsre, megmutatta munkahelyét, modern szedőgépét, az amerikai nyomdát, ami egyáltalán nem emlékeztetett a régi magyarországi, ólomszagú nyomdákra. Hiába írta be tehát életrajzába foglalkozásként a „munkást”, Horváth Elemér nyomdászként sokkal inkább jól megfizetett, félig-meddig szellemi munkát végzett.

Elemér harmadik, szintén megverselt hölgyét Carla Reubennek hívták. Amikor egyszer New Yorkban jártam, Carlát is megismertem: tizianvörös hajú, kellemes arcú, kistermetű zsidó hölgy volt, aki alakjában jobban illett Elemérhez, mint Marjorie, ugyanakkor, anyagi gondok nélkülül elvált asszony lévén, szívesen utazgatott új partnerével, egy ízben elkísérte őt Magyarországra is. Carla és Elemér mindvégig együtt maradtak, de eddig még nem sikerült kiderítenem, mi történt Elemér fennmaradt, kiadatlan kéziratival és levelezésével.

Horváth Elemér életrajzában szerepel egy kitétel arról, hogy tíz évig volt a „Szivárvány” chicagói magyar nyelvű folyóirat egyik szerkesztője. Én gyakran küldtem kéziratot a „Szivárvány”-nak, egyik verskötetemet is a lap kiadója jegyezte, és bár korábbi, 1964-től 1996-ig folyamatos postai levelezésem Elemérral ezután megszakadt, villámpostán sokáig tovább leveleztünk. Tudom, hogy egyszer még „bajba” is hoztam barátomat; ez az ú. n. Döbrentei-ügy után történt, amikor a Tilos rádió egyik ittas munkatársa becsmérő módon nyilatkozott a kereszténységről. Bár az illető azonnal menesztették és a rádió igazgatója többször is bocsánatot kért, az ügy kapóra jött a hazai jobboldalnak, meg a vehemens Döbrentei Kornél költőnek, aki belesodorta az Írószövetséget is az általa szervezett „keresztényvédelmi” kampányba, amiért akkor, egy jókora kanna olaját öntve a tűzre, „alternatív Kossuth-díjjal” jutalmazták. Én akkor választmányi tagja voltam a Magyar Írószövetségnek, ez készített arra, hogy mérsékelt álláspontomat ebben az ügyben egy leveélben megfogalmazzam, s ezt a sajtóban közzétett levelet több Nyugaton élő íróval és költővel aláírassam. A levelet először csak hatan írtuk alá, köztük a későbbi Kossuth-nagydíjas Makai Ádám, majd még csatlakozott az aláírókhoz négy nyugati, három magyarországi író és szerkesztő, valamint a szlovákiai Tőzser Árpád. Összesen tehát tizenhárman igyekeztek eltélni a vallási és faji izgatás minden formáját, kérve az Írószövetség választmányát, hogy szavazza meg ezt a békítő hangú szöveget. Ez nem történt meg, ezután néhány íróval együtt lemondtunk az Írószövetség választmányi tagságáról, majd beléptünk az újonnan alakult Szépirok szervezetébe. De hogyan érintette ez Horváth Elemért, aki ugyancsak szerepelt levelünk aláírói között? Úgy, hogy egyesek Csonán próbálták megfélemlíteni Elemér családtagjait amiatt, hogy Amerikában élő rokonuk aláírt egy ilyen – általuk „hazaárulásnak” minősített – szöveget.

Három ilyen nő volt az életében: első, csornai szerelmével, akinek nevét nem tudom, csak azt, hogy zöld volt a szeme és körülbelül egykorú lehetett Elemérral, csak harminc évvel később lehetett igazán úgy együtt, az ő képe vissza-visszartér a legkésőbbi versekben is; ez az asszony nagyon erősen győkerezett a hazai talajban. Más szóval nem volt hajlandó követni Elemért Amerikába, ahol a költő évtizedekig nyomdászként kereste kenyérért és kényelmes életet tudott volna biztosítani párjának. De 1962-től, amikor Horváth Elemér orosz földről Amerikába vándorolt, több mint három évtizeden át Marjorie volt a partnere, majd a felesége, Marjorie Dawes, első férje után Hatton, aki csekély 11 évvel volt idősebb Elemérnél és összekerekülésük idején már öt gyermek anyja! Vele én is találkoztam, 1974 tavaszán, amikor meglátogattam Elemért Mahopacban, ebben a New York állambeli kisvárosban, ahol barátom címe akkor „Bullet Hole Road” vagyis Golyónyom utca volt. Ekkorra már Marjorieből elég tekintélyes, természetes asszonyság lett, aki nyájasan fogadott, de mielőtt ebédet főzött

Szőcs Géza (1953–2020)

A mindenekelőtt költő Szőcs Gézától nehez búcsút venni, de nem is lehet. Ha egyáltalán, akkor csak Orbán Viktor szavaival. Halála sem tűr meg semmilyen firhangos aktust az élet színpadán. Inkább hagyjuk **ő**t személyesen szóhoz jutni, azzal a kitéttel, – bár lehet, nem értené vele egyet –, hogy a nyelvtudó Kázinczy Ferencet és Márai Sándort idézzük fel melléje: **előbbi is országos járvány áldozata lett, Márai meg elsenpeldáként említhető. Halotti beszéd-et szembe lehet, sőt, kell állítani Szőcs Géza testamentumnak tekinthető, az élet melletti kiállásával, alábbi, Hitvallásnak nevezhető nyilatkozatával.**

Meghatározni nem fogom magam, de azok számára, akik foglalkoznak ilyesmivel, a következő **támpontok**kal szolgálok:

Támogatom a magyart a magyartalannal szemben és az embert az embertelennel szemben, a bölcső partján állok a koporsóéval szemben, a megszóláló harangok partján az elnémult harangokéval szemben, Nándorfehérvár partján Mohácssal szemben, a velszi bárdok partján Edward király ellen, Csingacsguk és a musztángok partján a sápadartcúak ellen, az aradi tizenhármas partján Haynau ellen, Radnóti Miklós, Szerb Antal és Karácsony Benő igazában hiszek a lélekmérgezéssel, az agymosással, a kirekesztéssel és a nemzeti önpusztítással szemben, hiszem, hogy érdemes életünket is adni azért, hogy országunkban bárki szabadon elmondhassa véleményét, mégha e véleménnyel nem érthetek is egyet, úgy gondolom, hogy szeretnünk kell ellenségeinket is, mint felebarátainkat és felebarátainkat mint önmagunkat, elítélek mindenfajta okkupációt, legyen az román, német vagy szovjet és ezért, a szovjet tankok partján állok a német tankokkal szemben és a Corvin köziek partján a szovjet tankok ellen, osztom azt a meggyőződést, hogy a rosszat nem győzteti le a kisebbik rossz, csak a jó – de védem a rosszat a még rosszabb ellen, hiszek minden magyar

Kedves Géza!

Töled tanulam, hogyan jut el ember Kolozsváron a Babes-Bolyai Egyetemről – ahol 1978-ban végeztem – a Házsongárdi temetőbe: Elmegy a Báthory Istvánról elnevezett liceum mellett és átúg azon az úton, amely a legnagyobb magyaryulitól, Avram Iancu nevét viseli. Igen, pontosan ezt az utat tetted meg, mikor valamikor a 80-as évek elején találkoztunk. Sirok között álltunk, köztünk két rendőr és jó néhány szkeus. És Te rendületlenül meséltél, mi szerveztél, mikor 79/80-ban Sütő András Herder-ösztöndíjasa voltál Bécsben. Már akkor gondolkodtál egy szamizdat-bíadványról, amit aztán Ara-Kovács Attilával és a Tőh házaspárral csináltatok „Ellenpontok” címmel. Csak akkor szisszentélél, mikor felajánlottam, hogy viszek egy csomagot Bécsbe. Nem adtál, mert engem akartál vendéni…

Visszot évekkel később, mikor genfi újságíróként jöttél Bécsbe és a házunk udvarán pingpongoztunk, nem védtél. Túlulysdó ellenére oly gyorsan mozogtál, hogy toporá voltam…

A rendszerváltozás után nem találkoztunk többet, csak távolról figyelem pályád feltárlataatlan ívelését: 1989–1990 között a Szabad Európa Rádió budapesti irodavezetője, 1989-től a „Magyar Napló” munkatársa, hazatérésed után a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) főtitkára, később politikai alelnöke voltál, 1990-ben szenátorrá választottak. 1992 óta az

Érdeyli Híradó Könyv- és Lapkiadó Kft. elnöke lettél. Ugyanakkor a „Magyar Szemle” szerkesztőbizottsági tagja, kicsit később a legendás „Orient Express” felelős kiadója voltál. 1996-ban a Magyar Polgári Együttműködés Egyesületének elnökségi tagja és a Duna TV-t felügyelő Hungaria Televízió Kézalapítvány (HTVK) ellenőrző testületének tagja lettél. 2008-tól már a Fidesz delegált a HTVK kuratóriumának elnökségébe. Végül a magyarországi politikai életét: 2010-től 2012-ig a Nemzeti Erőforrás Minisztériumában államtitkárként a kultúránál voltál, felelős, utána az utolsó pillanátig Orbán Viktor miniszterelnök kulturális főtanácsadója maradtál. Ami nekem „Szőcs-típusúabb”: 2011-től a Magyar PEN Club elnöke voltál.

Ehelyett nem lehet felsorolni műveidet, a díjakat, szerződíjakod tevékenységeidet. Közélműködően álltál itt, amit Orbán Viktor mondott temetéseden: „A magyarok több történelmet csinálnak, mint amennyit el tudnak fogyasztani. Ha ez igaz, ő tisz-veíg magyar volt. Több ölette volt, mint ahányat elbírt a pollett, több szava, mint amennyi a közzétételhez kellett, és több története, mint amennyi a tankönyvekben élfr.” És a magyar miniszterelnök az erdélyi költőt idézte. „Nem írtam, mondtam és tettem olyasmit, amit szégyellenem kel-lene. Egyetlenegy szót sem kell letagadnom.”

Így legyen…

MARTOS

Elhunyról szóló VIRÁGH-ének*

Kirakták, de előtte még fogadott „lakosztályán”, említve bizonyos soron lévő kézműves munkálatait. Nem elől alkalommal hozta szóba, hogy mit ke-re-s ő még ezen a világon, szinte szemrehányást téve Teremtőjének ezért. A kilencvenedikkor még igyekeztem felkösztönni, de neki valamelyest neheze-re esett betájolásom. Aztán kiköltözött, elveszítve minden fo-nalat, mig-nem jött a hír: 92. életévében elhalálozott.

Pap volt s közben két lány apja, akiket hivatalosan is felváltalt. Hőz év-tizednyi szünet után, amikor ismét egy-másra akadtunk elmondta életének ezt a „kitérőjét” is. Akkortájt neheztelen nélkül megérttem, most, hogy az érseki hivatal gyászejelentéséből hivatalosan is megud-hattam, egészen természetesen vettem ezen állapotát.

Különb-en is hadd íveljek visszafelé az időben, amikor egyszerűen „felbuktam” a bécsiújhejlyi kórházban, mert megtudta, hogy magyar is felszaki a tudósoztályon. Erede-ti alakunk tűnt felölésével, beszédével, mintha modern-nek kívánt volna látszani ágrul szakadt honfitársai előt. Minden helyen betért, s trefái mellett istenes dolgokról is beszélt, pedig egyikük meg is jegyezte, nem kíváncsi a pópára, ketten meg protestánsok voltak.

Deák

^{***)** Mag. theológ. VIRÁGH Imre (Budapest, 1929. március 20. – Bécs, 2020. október 19.)}

SZÁZ ÉV SUMMÁJA rajzokban

1920 a széttöredezettség, a csonkaság hiva-talos kezdővéle lett Magyarország számára. A nagy háború – ahogy nevezték, amíg tartott, az összes korábbi háborút *kulturáltan elítáire* kibékült, erős és magabizó közösséggé egy korszerű nemzeteszme hve vagyok egy kor-szerűlen nemzeteszmével és egy korszerűtlen nemzetköziséggel szemben segíteni szeretném a gyengét, az elesettet, a hátrányos helyzetűt, a kicsit – de nem szeretnék kicsi lenni és nem üzenem senkinek, hogy merjen kicsi lenni, ha-nem arra szeretnék bíztaíni mindenkit, hogy egy sikeres és megbecsült nemzet tagja akar-jon lenni és azt is gondolom, hogy az ország újraépítésének a fejekben és a lelkekben kell elkezdődnie meggyőződésével, hogy a kultú-ra segíthet az elmúlt ezer év okozta külső és belső sebeket beforrasztáni és csak az segíthet ezeket beforrasztani, a műalkotást támogatom a szuvenírmel szemben, a népit a népiessell szem-ben, a málnát és az almát a málnaízűvel és almaízűvel szemben hiszem, hogy a magyarok megtalálják helyüket a most kialakuló világ-ban, s hogy nem fogunk példázatbeli szabad tyúkká válni, amely nem bírt a szabadsversenyt a szabad ródtal szemben az élő élet partján állok, a DDT-vel, a KGB-vel, az ÁVH-vel és a mustárgázzal szemben hiszek abban, hogy a magyar nemzet történelmi küldetést teljesít, és hogy ez a küldetés mélyen összefügg a lelket és a nemzetet nemesítő csodálatos képességgün-ke, a kultúrával azt szeretném, hogy tudásköz-pont épüljön fel e keresztút-hazában. Kelet és Nyugat, Dél és Észak e sokat látott találkozási pontján hiszek abban, hogy nemzetünk a leg-műveltebb nemzetek egyikévé lesz Európában, ha Isten is megsegít, és miért ne tenné, hiszen egyetérthetünk azzal a vélekedéssel, hogy amíg a nemzet távolodott az Istentől, akkor is közele-dett hozzá, csak a hosszabbik utat választott ezeket gondolom, rózsaszállal a fogaim között.

Részlet a Második Kecséméti Konferencián elhangzott előadásából (2009)

Jankovics Marcell képei, többnyire feke-te-fehér grafikai fel-felderlen-genek, mint va-lami mesebeli rettenet látomásaí: az oly mélyen visszhangzó *vítam* et *sanguinem* érvényét veszti egy világméréti szobor-robbanásban. – Vörösmarty, ha látta volna a tehetetlen ne-meseket, amint bambán nézik népiessell országukat, talán meg sem írja *Szózata* vész-jző sorait, nehogy megvalósulhassanak. – Birodalmi címerállatok sakkozna elmélyül-ten a legyőzöttek országáért, életes fabulában, látványban szavaknál beszédesebben. – Ko-rabeli országok uralkodói álmodnak jövőmői országot maguknak. – Bandholtz amerikai tábornok szoborként áll, mint akinek éppen most kell megmentenie a Nemzeti Múzeum kincseit a fosztogatók elől. – Másik rajzon a

A rajz- és mesefilmmel sorozatának, a *János vitéz*-nek, *az ember tragédiájá*-nak és sok más sikeres műnek az alkotója, a *Jelképszótár* ösz-szeállítója, Jankovics Marcell, méltán többszö-rösen nemzetközileg is díjazott művészként, ezúttal érett alkotásainak sorát egészítette ki száznál több újabb kései-lendületes, rajzos történelmi vázlatl. (Egy honlap (https://tri-anonkiállítás.hu) több egymáshoz közelálló

Búcsú Szalai Attilától (1950–2020)

November eleje hagyományosan az elmúlt gondo-lata által meghatározott időszak a keresztény világ-ban. Csend, gyertyagyújtás, temetőjárás. Az ünnep-es emlénapok köré szerveződött mindennapok idén csak megerősítik ezt az érzésvilágot. A világjárány árnyékában mindannyian a közelünkben érezhet-jük a veszélyt, az esetlelenséget, bizonytalanná vált létünket.

Temetünk is, sajnos egyre gyakrabban. Az elmúlt hetekben a magyar nemzetpolitika olyan megha-tározó, a teljes magyarság iránt elkötelezett alakjai tá-voztak közülünk, mint Szőcs Géza vagy Halz József. November 7-én, a pázmándi temetőben pedig elbúcsúztunk a magyar-lengyel kapcsolatok egyik meg-határozó alakjától, Szalai Attilától, a diplomatától, az újságírótól, a gondolkodó embertől, az egyetetre nem járható értelmiségitől.

Különös társaság gyűlekezett ezen a késő őszi, már hideg, de még napütéses délelőtn. Nemcsak magya-rok, de a „karanténkor” legyőző lengyelek is jöttek, utóbbiak úgy érezték – ahogy Pawel Nowacki fogal-ma-zt a sírnál – „nem tehetek meg”, hogy nem jönnék el, „hiszen Te mindig ott voltál velünk, a mi legnehezebb pillanatainkban is társunk voltál.” Szalai Attila 1976 és 1990 között élt Lengyelországban. Két éve kiadott naplójegyzetei – amelyeket Lezsák Sándor költő, az Országgyűlés alelnöke irodalmi remekműként, „a je-lenkori magyar memoárirodalom csúcsteljesítmé-nyek” nevezett gyászbeszédében – ezt a tizenegy-évet mutatják be: egy magyar szeretetteljes rászoldakozásá-t a lengyel nép sorsára és szabadságvágyára, tevékeny bekapcsolódását az antikommunista ellenállásba. Len-gyelországban élt át Karol Wojtyła pápává választá-sát, a Szolidaritás megszerveződését és győzelmét, a hadiállapottól, a gyorsuló változásoktól. Beolvasva a naplóba, megállapíthatjuk: Attila nagyon tisztán látott – Lengyelországban éppúgy, mint Magyarországon. Hiába szabadkozott a változás éveiben – amikor lengyel pol-gár számára tudósított a magyarországi eseményekről –, hogy „most értem, mennyire le vagyok maradva a ha-zai eseményekről”, valójában jobban és pontosabban látott vagy inkább *érezte*, mint az itthoniak nagy része.

A Nagy Imre-újratemetés körül törvonalakat éppúgy érzekélt és feljegyezte, mint 1989 utolsó napjaiban Erdélyben az ottani magyarság reménykedését és az összetartozás megnyilvánulásait. (Először talán ezen események kapcsán érezhette, hogy kérlelhetetlenül nemzeti és antikommunista hozzáállását a „régí szö-vevességek” közül – legyenek lengyelek vagy magyarok – nem mindenki díjazza.)

Nemcsak a társaság, de a dátum is kétségtelenül kü-lönös volt. November 7-e, a korábban „nagyinak” és „forradalomnak” nevezett kommunista emberkisé-let kezdetének évfordulója volt. Lezsák Sándor talán nem véletlenül idézte fel ezen a napon 1968. március 15-ét – amikor Attilát a puhának nevezett diktatúra karhatalma verte véresen kórkádjá miatt –, „bár a vér megalkalta a kórardat, izzó gyűlölete a kádári socialis-ta-kommunista rendszer ellen sohasem csillapodott.” És valóban: sosem akart kompromisszumot kötni a kommunizmussal és a kommunisákkal, de az őket legitimáló, velük gátálatlanul összeálló egykori ren-dszertől sokkal sem. Nemcsak merengett, de amikor lehe-tősége engedett, cselekedett is. „A jők nem elég erősek,

szakmában méltatja elért, kultúrát gazdagító eredményeit.)

A határozott vonalú, karakán összegzéseken egy véres, vesztos korszak indulatai ütőznek meg. – Mindez, amit irodalmunk prózai és verses formákban igyekezett annyi műben apró-lékosan, részletgazdagon árnyalni; mindez a határozott arcú rajzokban a vonalak önvé-zérő, kicsinyítő-felnagyító, szándékosan bővív, utalásaival kesértő panoptikumnak bővív. Szerzőjük meghatározásában: „*gúnyszerajzok*, de nem karikatúrák”.

Minden komoly gyógyítás első feltétele a betegség tüneteinek felismerése, összerakása, hogy teljessé váljon a körkép. Minden ilyen, betegségekhez hasonló, romboló, fejlethetetlen háborúskodás végleges lelki és szellemi befel-jezésének egyetlen *esélye* a *tisztánlátó emléke-zés*, akár a tudomány mértékértartó, akár a mű-vestrészt eredeti színeibe, hanem a *korhűség*, a *részletek jelkesei ereje követeli meg, majd erősíti föl a színek használatát*. A János vitéz-nek, *az ember tragédiájá*-nak és sok más sikeres műnek az alkotója, a *Jelképszótár* ösz-szeállítója, Jankovics Marcell, méltán többszö-rösen nemzetközileg is díjazott művészként, ezúttal érett alkotásainak sorát egészítette ki száznál több újabb kései-lendületes, rajzos történelmi vázlatl. (Egy honlap (https://tri-anonkiállítás.hu) több egymáshoz közelálló

LENGVEL FERENC

KAIROS

Pátkai Róbert kilencvenéves

A szabadságot őrzini kell gondolatban, tudatban, érzésben és hűségben. (Pátkai Róbert)
Aki esetleg első olvasatra nem jönne rá jelentésé-re, megadom: szerencsés helyzet, kedvező alkalom, amit üstökön kell ragadni, különben elinal, és töb-be nem élhetünk vele. Pátkai Róbert-ra gondolva a NYEOMSZSZ egyik közgyűlése ötlék fel, amit javas-latára ő áhítatlant vezetett be. A NYEOMSZSZ létre-jöttét megvilágítva elemelte az ögörög szó jelenté-sét. Habár ismétlenül úgyszólván kiesik fejemből, a köztiszeletemben álló és megbecsült Pátkai Róbert személyéhez lehet csatlólni a kairos.

Kilenc évtized teie tragédiával, megrázkódtatás-sal, hontalansággal csakis úgy lenne összegezhető: bizony nem csoda, ha valaki beleloppan a megpróbát-tatásokba. Nem így Pátkai Róbert, aki isteni hívásra az orvosi pálya helyett a lelkesi hivatást választotta és vállalta ugyancsak kedvezőtlen körülmények kö-zött. És máris belemerülőldhatnánk azon filozófi-ai kérdésbe, vajon az ember maradtakentalon a sors kiszolgáltatottja, vagy van azért beleszólása élete alakításába?

Pátkai Róbert esetében mindkettőt pozitív válasszal illethetnénk, ugyanis amikor fiatal lelkesként 1956-ban környezete meggyistelte bizalmával és megvalás-zott a Ceglédi járás Forradalmi Bizottsága elnökévé, kedvező, sőt, biztató alkalomnak bizonyult döntése, pedig csak néhány nap erejéig élhetett az alkalommal. Mindez elég volt ahhoz, hogy drámai körülmények között, püspöke engedéllyével távozzon az országból.

Tulajdonképpen elhivatottsága csak ez után kezdődött Nyugaton, ahol nem hagyott ki egyetlen alkalmat sem, hogy egyházát és hazáját szolgálja ko-rábban elképzelhetetlen körülmények között. Szá-mára a Nyugaton töltött évtizedek „számzótótként” is az otthonra lelés és építés idejének bizonyultak. Egészen természetes módon személyes és családja, de még nagyobb mértékben sorsársai számára. Pátkai Róbert tudatosan úgy fűrkészte a jövőt, mint ahogy-v ez fizikai jelenlétéből is leolvasható volt: mindig a messzibe tekintet.

amicus

Írók a Balatonon*

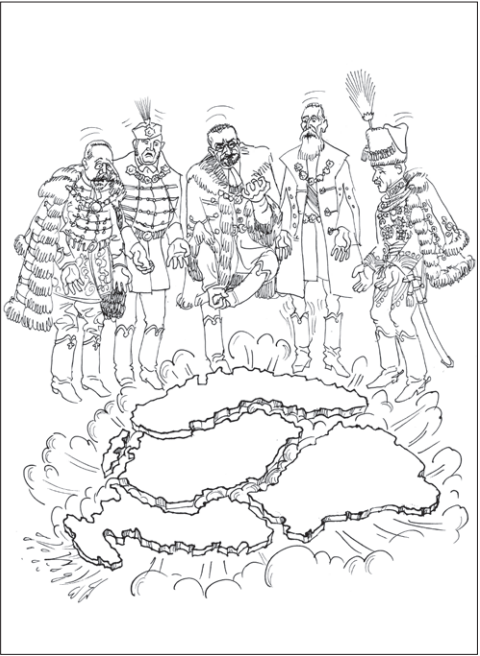
Ma már alig ismertek annak a korszaknak a min-dennapjai. Az ötvenes és a hatvanas évek mára inkább már történelmi fogalom. Az előbbin a Rá-kosi-érát, utóbbin a Kádár-korszakot értjük.

A kőemény szatlinista diktatúra Szatlin halá-lával valamestenyőrhült, majd az 1956-os for-radalmat követő megtorlások négy-öt éve után a szelidebbé váló pártállami elnyomásba lassan belelőrt és beletörőddt a társadalom. Mindez a képeken nem nagyon látszik.

Ezek inkább a diktatúra idején is megélhető idilli akarják megmutatni. Mintha mindig min-dennek a legnagyobb rendben lett volna. Ezek a képek ugyan nem hazudnak, de nem is mondanak igazat. A legnehezebb időszakokban is vannak pillanatok, amikor villanásnyi ideig valóban rendben vannak a dolgok.

Ilyen pillanokat mutatnak ezek a képek. Nem szabad bennük egy korszak valóságát keresnünk, meg csak nem is egy szűk kör, az irodalmi elit napjait bemutató szociófotókat. Inkább a családi

Folytatás a 12. oldalon

JELEN SZÁMUNK KÉPEI

Válogatást nyújt Jankovics Marcell Trianonnal kapcsolatos grafikaiból (l. a melléte olvasható mellátást). Ezzel töllelünk a gvasos emlékeztető évforduló centenáriamán.

Könyvkötések és történetük kutatása

Két dolog mindenképpen eszembe jut Rozsondai Mariannéról: neve a kutatólapokon és a könyv díszítőművészete. Az Osztrák Nemzeti Könyvtárban a restaurálásra kapott kódexek és nyomtatványok táblájának belső oldalán mindig szerepel egy dokumentációs fejlapp, amely a könyv kutatóinak nevét tartalmazza. Munkám során gyakran találkozom az ő nevével; ezek a kötetek mindkettőnk számára nagyjelentőségűek. Rozsondai Marianne egykori tanítványként vettem részt számomra felelhetetlen könyvtörténeti előadásain, ha a könyvek világáról beszélt, megszűnt a tér és az idő, élmény volt őt hallgatni. Ez a munkája iránti rajongó szeretete most Életműben jelent meg.

A gondviselés úgy hozta, hogy itt, Bécsben számomra ismét újabb találkozás történik; két különleges szakma, hivatás, amely nem nélkülözheti egymást a tudományos könyvkutatásban, feltárásban. A könyvművészet-történész, könyvmuzeológus és a könyvrestaurátor azok, akiket összefog a munkájuk iránti elkötelezettség, kitartás és türelem.

Több mint ötszáz éves kötetet tartok a kezemben. A restaurálás váró, kézi bélyegzővel és görgetővel díszített vaknyomásos bőrkötés kutatólapján szerepel Rozsondai Marianne neve is. Mellettem az asztalomon nagyméretű, igen vaskos kötet fekszik: **A magyar könyvkötés a gótikától a művészkönyvekig**, rendkívül esztétikus, elegáns kiadásban. Régóta várt, hiányként tudomásnyomra is összegző szakirodalom, izgalmas kalandozás a könyvművészetben. Lapozgatom e gazdagon illusztrált kiadványt. Egy-

re nagyobb kíváncsisággal keresem benne az előtem heverő kódex motívumait; nemcsak a kezem, a szemem is élvezi a szép képeket. Csodálattal tölt el a hihetetlen mennyiségű adatot tartalmazó könyv, amelyben számtalan magyarországi díszítőszerszám: bélyegző, filéta, görgető, kötéstáblalenyomat is lelhető, kor, hely és stílus szerinti csoportosításban.

Megtaláltam a nálam lévő könyv díszítésére használt bélyegzőt, a 48 korrekt bélyegzőtáblázatot és ceruzarajzokat részletező mellékletben.

A kiadványban összegyűjtött anyag alkalmazható más országok régi kötéseinek azonosítására is. A régi kötésekben használt egyes bélyegzők és görgetők kutatása nélkülözhetetlen a könyvek történetének és korának meghatározásában; erre egyik példa a szerző könyvtörténeti felfedezése, amely összefügg Mátyás király Corvináinak kutatásával. A leírtak rávilágítanak a kutatás tudományos fontosságára, és arra, hogyan dőlhet meg egy felállított teória a pontosan végzett kötéskutatás következtében, újabb felismerés által döntő bizonyíték alapján.

A könyvek ruhája, díszítése igazi titkokat, meglepetéseket árulhat el. A szerző összefüggéseket keresve könyvbéli utazásokat tesz a kötetek múltjában, megvizsgálva többek között azok anyagát, kötéstechnikáját, provenienciáját, bejegyzéseit, kötésének idejét, megrendelőjét, a díszítés felépítését, a bélyegzők használatát.

A magyar könyvkötés története a 15. századtól kezdve a 20. századig a gótikán, a reneszánsz és barokk, rokokó, és klasszicista művészetben át egészen a

szecesszióig óriási anyagot ölel fel időrendi sorrendben. A szerző bemutatja a könyv szerepének változásait, kiemelve a magyar emléktárgy legfontosabb darabjait, mint például a lövöldi kódexeket, Hess András *Chronica Hungarorum*-át vagy a fennmaradt reneszánsz aranyozott bőrkötésű Corvinákat, amelyeknek csoportosítását a kötések kompozíciója alapján újra fogalmazta.

Nem hiányoznak a felsorolásból a II. Ulászlónak készített bőrkötések, Temesvári Pelbárt, Joannes Manlius vagy Misztótfalusi Miklós nyomtatott könyveinek kötési sem, és még sorolhatnám a műben szereplő neveket, típusokat és csoportokat. Az olvasók megismerkedhetnek az egészen egyedülálló, csodálatosan színes debreceni festett pergamenkötésekkel, valamint a gyönyörű, batikolt borítókkal is.

A gyűjtemény tartalmazza a külhonban eltöltött inasévek után hazatérő mesterek és műhelyek alkotásait, egyedi, sajátos beazonosításra alkalmas jegyeit. Számtalan szemet gyönyörködtető kötés alkotója lép elő az ismeretlenségből Rozsondai Marianne közvetítésével.

A jelentős könyvtörténeti mű születését számtalan külföldi utazás, anyaggyűjtés, rejtélyeket megoldó kitaró nyomozás, többéves munka előzte meg. Kötetében Rozsondai Marianne tisztelettel illeti, és nem titkolja el elődei munkásságát, s amennyiben szükséges, újabb eredményei alapján korrigálja, illetve pontosítja a korábbi adatokat.

Néhány évvel ezelőtt a Kézirat- és Nyomtatványtár munkatársa segítséget kért tőle egy habán kötés

beazonosításához. Ismét találkozunk: felkérte őt az Osztrák Nemzeti Könyvtár a Bécsben található corvinakötések részletes leíró munkájára a katalógus elkészítéséhez.

A könyvet kiállításáért, tartalmáért felterjesztették Fitz József díjra.

Rozsondai Marianne nemzetközileg elismert szaktekinél, könyvek iránti rajongásából, szeretetéből született munkáját azoknak ajánlom, akik meg akarják ismerni a könyvek rejtett titkait és szeretnék felfedezni a könyvművészet szépségeit.

Rozsondai Marianne: A magyar könyvkötés a gótikától a művészkönyvekig, MTA Könyvtár és Információs Központ és a Kossuth Kiadó, Budapest, 2019, 540 lap, 153 színes és fekete-fehér képpel és 48 bélyegzőtáblával.

ÁDÁM ÁGNES

BÉCSI NAPLÓ

AZ AUSZTRIAI MAGYAROK LAPJA

Kiadja az Ausztriai Magyar Egyesületek és Szervezetek Központi Szövetsége

Levelézési cím: A-1011 Wien, Postfach 358.

Web: www.koepntszovetseg.at

www.becsinaplo.eu

Tel./Fax: 00 43 1 532 60 49

E-mail: becsi-naplo@aon.at

Zweimonatsblatt der Ungarn in Österreich.

Eigentümer, Herausgeber, Hersteller und Verleger:

Zentralverband Ungarischer Vereine u.

Organisationen in Österreich.

A-1010 Wien, Schwedenplatz 2/I/8.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Bodó Barna (Temesvár), Bodzsóni István (Szabadka), (Budapest), Czellár Judit (Genf), Duray Miklós (Pozsony), Gömöri György (London), Kovács István (Budapest), Kovátsné Németh Mária (Győr), Kő András (Budapest), T. Kovács Péter (Budapest), K. Lengyel Zsolt (München), Papp László (New York), Pomogáts Béla (Budapest), Sárközi Mátyas (London), Szakály Sándor (Budapest), Varga Sándor (Pozsony), Zakar Péter (Szeged).

SZERKESZTŐSÉG:

Benyák Mária, Böröndi Lajos, S. Csoma János, Deák Ernő (főszerkesztő), Fetes Kata, Kántás János, Kató Zoltán, Martos Péter, Radics Éva.

GRAFIKAI SZERKESZTŐ: Uzsák Zoltán

GAZDASÁGI INTÉZŐ: Deák Sonja

MUNKATÁRSÁK:

Ádám Ágnes (Bécs/Budapest), Birtalan Iván (Bécs/Budapest), Fehér Márta (Szabadka), Fried István (Budapest), Holdasi-Szabó Zsuzsa (Bécs), Nagymihály Zoltán (Budapest), Paládi Renáta (Ungvár), Reményi György (Grenoble), Rimpler Diána (Bécs), Szentpétery Miklós (Bécs), Varga Gabriella (Budapest), Veit Zita (Grác), Margarete Wagner (Bécs)

BANKKONTO: 004-46793, BLZ: 20111, Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG., Hauptanstaht A-1010 Wien, Graben 21.

IBAN: AT57201110000446793 • BIC: GIBAATWW

ELŐFIZETÉS egy évre: Ausztriában 18,- Euro, Magyarországon 4500,- Ft, Nyugat-Európában 22,- Euro, vagy annak megfelelő összeg, tengerentúl 25,- Euronak megfelelő összeg, Szerbiában: 1000 dinár, Szlovákiában egyes számok eladási ára: 1,50 Euro.

TERJESZTŐINK:

Amerikában: Andrew Rekey, 3996 Oakmore Rd.

Oakland, CA 94602-1856

E-mail, az újság számára: BecsiNaplo@yahoo.com
Bankkátutalás: Hungarian Freedom Fighters Inc. San Francisco Area Chapter, 3996 Oakmore Rd. Oakland, CA 94602-1856

Angliában: Hungarian Book Agency, P.O.B 1956, Durham DH1 2GA.

Hollandiában: Kónya Melinda. Boerhaaveplein 124. 2343 LX Oegstgeest, 00-31-71-5154287.

E-mail: melindakonya@hetnet.nl

Kanadában: Pannonia Books Ltd., 472 Bloor St. W. 2nd floor, Toronto, Ontario M5S 1X8.

Magyarországon: Librotrade Kft., H-1656, P. O. B. 126, H-1173, Budapest, Pesti út 237. Bank folyószámla: KHB Rt. 10402166-21638181-00000000.

Németországon: Dr. Klement Kornél, BUOD, Ringstrasse 16, D-63128 Dietzenbach

Svájcban: Ria Meszlényi, Laufenstrasse 41, CH-4053 Basel, e-mail: ria.meszlényi@gmail.com, Tel.: 061 331 11 38, Mobil: 076 468 05 20 – PostFinance,

Mária Balla Meszlényi, Konto-Nr.: 15-508825-5, IBAN: CH89 0900 0000 1550 8825 5, BIC: POFICHBEXXXX

Svédországon: Szöllősi Antal, S-127 24 Skärholmen, Box 176. PlusGiro: Nr.: 756987-4.

Szerbiában: Fehér Márta, 24000 Szabadka, Jókai Mór 119. Bankszámla: RS35285223604000354839

e-mail: fharmarta@gmail.com

Szlovákiában: Benyák Mária,

e-mail: maribenyak@gmail.com

Bankszámla: SK6709000000000170127485

Névvel vagy betűjellel megjelent cikkeikért szerzőik felelnek és nem feltétlenül fejezik ki a szerkesztőség véleményét. Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Druck: Monocopy Nyomda

H-9200 Mosonmagyaróvár, Juhar u. 16.

Cantare necesse est! Énekelni szükséges!

Óriási könyvet hozott a postás. Nemcsak a súlya, de tartalma is az. A bő forrásanyagból merítő, értékes szakirodalomra támaszkodó professzionális színvonalú munka összeállítója dr. Béres József vegyész, a híres cseppeket feltaláló Béres József fia, a Béres Gyógyszer-gyár Zrt. felelős vezetője, elnöke. Számomra meglepetés, hogy zenével is foglalkozik. Ráadásul énekekkel. S ami fontos: magyarokkal.

E gigantikus gyűjtemény dalainak lelket nemesítő, fel-emelő hatása szelíd, de hatékony eszköz a Földünket ellepő kulturális mocsok, a rongálás, a minden értéken való fanyalgás, a súlytalan jelentésszűkülés eszményítésének dívatja ellen. Hasznos ismeretek tárháza, erő, jókedv, öröm és szeretet forrása. Mély esztétikai élményt nyújt, életerőt gerjeszt, gazdagítja világlátásunkat. Boldogság kézbe venni. Mindennapi kenyerünké válhat, ha gyakran forgatjuk. Elviszi a családokba, baráti társaságokba, kisebb-nagyobb közösségekbe az éneklés kikapófélben levő, csodálatos örömét. Ahogy egykor Luther, Béres is azt vallja: „Énekelni, ha szeretsz, nagyon boldog lehetsz, mert az ének égi jó.” – Gyógyító ereje van. Éppúgy, mint a Béres cseppeknek. A cseppek a test, a kötet 646 éneke pedig a lélek erőnlétét istápolja.

A rómaiak azt vallották, hogy navigare necesse est – azaz hajózni szükséges. Köztudott, hogy az éneklés feszültséget old, gubancokat simít ki, s lelki egészségünket táplálja. Így elmondhatjuk, hogy cantare necesse est – azaz énekelni szükséges.

A könyvet forgatván először a jól olvasható kottakép ragadott meg, mely a zenei gondolatok szerint tagolódik. A dalok kényelmes magasságban való lejegyzése nem az összehasonlítható kutatómunkát, hanem a gyakorlati éneklést tartja szem előtt. Az igényesen összeállított bőséges kínálat lehetővé teszi, hogy mindenki felrüssítse rég elfelejtett dalkincsét, azaz a zenei anyanyelvét, s a költészetében nemes, dallamában egyedi énekek felidézésével vigasztalást nyerhessen a csodakútból. A csiszolt ízlésű és sokoldalúan művelt Béres József személyes tapasztalataiból, valamint Bartók és Kodály gyűjtőmunkájá-

ból, különféle könyvekből és hangzó anyagokból merít. Alaposan ismeri és szenvedélyesen szereti a magyar hagyományt, maga is gyakran és szívesen dalra fakad, így nemcsak részese, hanem ébren tartója és továbbadója is a jellegzetesen magyar szellemiségnek és kultúrának. Mint vegyész, tisztában van a test és lélek kölcsönhatásával. Tudja, hogy a kettő közötti egyensúly teremti meg a belső harmóniát, mely egészségünk alapja. Kodályra hivatkozva hirdeti: ne szégyelljük a hangunkat, mert nem az a kérdés, hogy tudunk-e énekelni, vagy sem, hanem az, hogy érdekel-e minket a dalaink, táncaink lelki világa, zenei örökségünk kimeríthetetlen kincsestára.

A kötet felépítése könnyen áttekinthető. Az egész Kárpát-medencét felölelő gyermekdalokat, régi- és új stílusú, valamint vegyes osztályba tartozó népdalokat, zeneszerzői-, és történelmi énekeket, valamint népies műdalokat tartalmaz, s ízelítőt ad a görög- és római katolikus, ill. protestáns énekek közül is. Magában foglalja a legkülönb-félebb alkalmakkor elfújható dalokat a jeles napoktól a mulatódaloktól és csúfolódókon át a keservesekeig, bujdosóénekekeig, balladáig. Bölcsőtől a sirig.

A kezdő sorokat, valamint a dalokhoz tartozó hiteles, megbízható adatokat, értékes magyarázatokat magyarul és angolul is olvashatjuk. A gyűjtési adatok az 1913-as helyismerévtár alapján készültek, melyet Bartók és Kodály gyakorlata szerint a népdalkiadványokban azóta is használnak. A munkában Béres Józsefet nagy tudású, kiváló szakemberek segítették: Kallós Zoltán, Almási István, Dombóvári János, Erdélyi Zsuzsanna. A könyv népzenei szakértője, a kézirat „gyomlálója” Bereczky János, a görögkatolikus dalanyag pedig Bubnó Tamás volt. A világos szerkesztés Béres Klára munkája. A korábbi Szép magyar ének I. és II. összevont és javított 2019-es kiadása helyre billenti és egybegyűrja a Kárpát-medencei adatokat.

A könyvnek 2018-ban művészi gonddal összeállított DVD-melléklete jelent meg a Movie Trend gyártásában, magyar, angol, japán és olasz felirattal. A kamera – Péntényi Katalin és Kabay Barna elgondolása nyomán – el-

kísérte Bérest egyik erdélyi útjára. Megszólal benne a gyűjtemény tanácsadó testülete, részesei lehetünk az egyre szélesedő táncház-mozgalomnak, az adatközlők lelket tisztító énekének. Szinte könnyekig meghatott az a pillanat, amikor Béres odaült az öreg Mari néni mellé, átfogta a vállát, s a *Jaj de bajos, ki egymást nem szereti* kezdetű dal harmadik versszakát már együtt énekeltek. Igaz emberségről, szeretetről és megbecsülésről tett tanúbizonyságot. Megcsodálhatjuk a gyönyörűséges erdélyi tájakat, Kallós Zoltán az egész világon páratlan tárgyi gyűjteményét, s elgondolkodhatunk szavain: addig leszünk magyarok, amíg magyarul énekelünk, magyarul táncolunk. Anyanyelvünk ápolása mellett kötelességünk hagyományainkat éltetni, és a következő nemzedéknek továbbadni. Nagy segítségünkre lehet ebben a DVD, mert a dalokat meghallgatjuk, megtanulhatjuk. Beleszeretvén a filmbe, óhatatlanul számtalanszor megnézzük, s újra és újra katartikus élményben lehet részünk.

Kodály hívja fel a figyelmünket énekeink közösségépítő szerepére: „*Nem sokat ér, ha magunkban dalolunk, szebb, ha ketten összedalolnak. Aztán mind többen, százan, ezren, míg megszólal a nagy Harmónia, ami-ben mind egyek lehetünk. Akkor mondhatjuk majd csak igazán: Örvendjen az egész világ.*”

Smire jó e daloskönyv és DVD nekünk, Ausztriában, és a világ minden pontján élő magyaroknak? Ha rendszere-sen forgatjuk, hallgatjuk, nézzük, s magunk is fújjuk a dalokat, életünk részévé válik a szép magyar ének. Hatással lehet szellemiségünkre, igényességünkre, kultúránkra, erkölcsi felfogásunkra, sorsunk minőségének alakulására, személyiségünk fejlődésére, teremtő munkánkra. Segíthet karbantartani gondolkodásunkat, igazságérzetünket, jellemünket, érzés- és fantáziavilágunkat, magán- és közösségi életünket. Megerősíti bennünk, hogy hova is tartozunk valójában. Nehogy gyökértelessé, sehovasetartozókká váljunk.

Béres József: Szép magyar ének. Akovita Kiadó, Budapest, 2019, 847 old.

RADICS ÉVA

Írók a Balatonon*

Folytatás a 11. oldalról

A képeken nem ezt látjuk. A legrosszabb helyzetbe kerültekről nem készülhettek fényképek, a korszak szebbik arcát némi nosztalgiaival nézhetjük. Nemcsak a fiatal arcokat látva, hanem más okokból is. Nemcsak egy más tempóban élő világot idéznek ezek a képek, hanem olyan sok örömet, szépséget is, mintha egy speciálisan az írók nyaraltatására szervezett turisztikai vállalkozás történetét bemutató emlékkönyvet látnánk: Íme, így működött valaha a „*LiteraTours*”. Egy más mellett szerepel a képeken az ávos tisztként is ismert nagyszerű műfordító a kiváló regényíróval és esszéistával, nemzedékek eszmei ébresztőjével – akinek a rendszer csak a műfordítást engedélyezte, egymás mellé kerülhetnek korábbi örökölt barátságok fenntartói, újonnan összekérülő szellemi társak, és a háttérben egymás ellen acsarkodó vetélytársak. Miként nézzük hát ezeket a képeket? Csodáljuk azokat, akik ilyenéné tették a valahai világot, vagy haragudjunk rájuk? Fogadjuk el, hogy mindez nem

lehetett másként? Ágáljunk azért az igazságért, amelyet nem ezeknek a képeknek kell megmutatniuk? Vagy inkább örüljünk, hogy a legzordabb időkben sem volt mindig minden szörnyű?

Mert az írók, ahogyan a hétköznapi emberek is, tudtak örülni barátaiknak, a nyárnak, a Balatonnak. Végül is a világ mindig ilyen: a szörnyűségek elmúlnak, a gyötrelmek helyett inkább a szép napok emléke marad velünk. Körbenézve ezért is jó, hogy láthatjuk azoknak az arcát, akik, nem azért, mert Sztálin parancsba adta, valóban

remekműveket írtak. És ezért sokan úgy nézünk rájuk, mint családtagjainkra. Az itt látható képek jóvoltából így örülhetünk a velük való találkozásnak, és egyáltalán nem fontos – hogy a Márquez és szomszédja közti párbeszédre utaljak –, hogy éppen pihennek vagy dolgoznak. Fontos az, hogy együtt lehettünk és lehetünk velük.

GRÓH GÁSPÁR

***) A Collegium Hungaricumban október 22-én megnyílt írófényképek az 1950-es. '60-as, '70-es évekből c. képkiallításra készült megnyitó erősen lerövidített szövege.**

**Készült
a Magyar Kormány
támogatásával**

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes